

वार्षिक प्रगती प्रतिवेदन

आ.व.-०७९/०८०

RURAL WOMEN
DEVELOPMENT CENTER
Serving Since 1993

प्रतिवेदक :

ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र

केन्द्रीय कार्यालय
दाड, घोराही

ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र, घोराही दाड विषय सूची

१. संस्थाको परिचय :	३
१. संस्थाको २८ औं वार्षिकोत्सव तथा साधारणसभा कार्यक्रम	३
२. नयाँ प्रविधि मार्फत बाली कटानी पश्चातको क्षति न्यूनीकरण परियोजना	४
२.१ परियोजनाको पृष्ठभूमि	४
२.२ परियोजनाको उद्देश्य	४
२.३ सामग्री आपूर्तिकर्तासँग अन्तरक्रिया	४
२.४ सरोकारवालाहरूसँगको जिल्ला स्तरीय गोष्ठी	५
२.५ सामुदायिक व्यवसाय सहजकर्ताहरूको लागि विक्रीकला तालिम :	५
२.५ हर्मेटिक व्याग प्रदर्शनी	६
२.६ पिक्स व्याग उद्घाटन समारोह	६
२.७ मकै बालीमा लाग्ने अमेरिकन फौजी किरा व्यवस्थापन प्रदर्शनी	६
२.८ सामुदायिक व्यवसाय सहजकर्ताको लागि प्राविधिक तालिम	७
२.९ हर्मेटिक भण्डारण प्रविधि प्रवर्द्धन	७
२.१० सामुदायिक व्यवसाय सहजकर्ताको आवधिक समिक्षा बैठक :	७
२.११ नगरपालिका/गाँउपालिका परियोजना सल्लाहाकार समिति ९.एम्ब्लू.च.एम्ब्लू.०	८
२.१२ परियोजना टोली, मुक्तिनाथ विकास बैंक, सिद्धार्थ प्रिमियर विमा कम्पनीका शाखा कर्मचारीहरू सँगको अन्तक्रिया कार्यक्रम :	८
२.१३ अन्नबालीका लागी एकिकृत किट व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रदर्शनी :	९
२.१४ वित्तिय साक्षरता तालिम प्रदर्शनी :	९
२.१५ ईच्छुक किसानहरूलाई बाली विमा सम्बन्धी अभिमुखीकरण :	१०
३. कृषि तथा पशु विकासमा आधारित साना किसान तथा युवा उद्यमशिलता साभेदारी परियोजना	१०
३.१ परियोजनाको पृष्ठभूमि	१०
३.२ परियोजनाको सार संक्षेप	श्वचयचञ्ज झययफबचप लयत मभाष्लभमा
परियोजनाले राखेका निर्दिष्ट उद्देश्यहरू निम्न अनुसार रहेका छन् ।	११
परियोजना मार्फत सञ्चालन गरिने मुख्य क्रियाकलापहरू निम्न अनुसार रहेका छन् ।	श्वचयचञ्ज झययफबचप लयत मभाष्लभमा
३.३ मूल समूह गठन :	११
३.४ उपहार समूह गठन : (५९ समूह)	१४
३.५ समूह स्तर आधारशिला तालिम	१६
३.६ परियोजना अनुगमन तथा समन्वय समिति (सरोकारवाला) लाई आधारशिला तालिम	२०
३.७ परियोजना अनुगमन तथा समन्वय समितिको गठन तथा बैठक	२१
३.८ वडा स्तरीय परियोजना अनुगमन तथा समन्वय समितिको गठन तथा बैठक	२१
३.९ समूह व्यवस्थापन तालिम (मूल समूह)	२२
३.१० परियोजना कर्मचारीहरूका लागि हेफर आधारशिला तथा प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम	२३
३.११ परियोजनाका कर्मचारीहरूलाई प्राविधिक अभिमुखीकरण :	२४
३.१२ बीउ बाखा र बोका उपहार प्रदान :	२५

ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र, घोराही दाङ

३.१३ तरकारी पकेट क्षेत्र विकासका लागि टनेल तथा कृषि सामग्री वितरण :	२८
३.१४ घाँसको विउ तथा विरुवा वितरण :	२९
३.१५ बाखाको आधुनिक नमूना खोर निर्माण : ८ वटा	३१
३.१६ साना पशुको आधुनिक खोर निर्माण तथा सुधार : १३८ वटा	३२
३.१७ ठुला पशुको भकारो निर्माण/सुधार : ४४ वटा	३५
३.१८ राजपुर पशु तथा स्रोतको उचित व्यवस्थापन तालिम जातजातिगत विवरण (मूल समूह) :	३६
३.१९ सामूदायीक कृषि तथा पशु उद्यम सहजकर्ता (केभ) तालिम : १८ जना प्रविधिक	३८
३.२० सामाजिक परीक्षण जातजातिगत विवरण :	४०
३.२१ परियोजना अनुगमन तथा समन्वय समिति तथा सरोकारवालाहरुको परियोजना क्षेत्र भ्रमण :	४१
३.२२ स्रोत व्यक्ति परिचालन :	भचचयचज्ञ द्यययफबचप लयत मभाप्लभमा
३.२३ सूचना पाटी प्रकाशन : संख्या २ वटा	४२
४. उन्नतशिल कृषि खेती परियोजना	४२
४.१ परिचय :	४२
४.२ कार्यक्रमको उद्देश्य :	भचचयचज्ञ द्यययफबचप लयत मभाप्लभमा
४.३ कन्ये च्याउ खेती तालिम	४३
४.४ मौसमी/बेमौसमी व्यवसायिक तरकारी खेती तालिम	४४
५. ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र दाङले प्रवर्द्धन गरेको आत्मनिर्भर लघुवित्त वित्तिय संस्था लि.मा आवद्ध महिला समुह सँग	भचचयचज्ञ द्यययफबचप लयत मभाप्लभमा
६. वित्तिय साक्षरता तालिम	४६
७. हागो सिकाई केन्द्र	४८
८. महिनावारी कप बितरण कार्यक्रम	४९
९. सिकलसेल एनिमिया चेकजाँच शिबिर कार्यक्रम	भचचयचज्ञ द्यययफबचप लयत मभाप्लभमा
९.१ पृष्ठभूमि :	५०
९.२ सरोकारवाला निकायसंग समन्वयात्मक बैठक :	५१
९.३ सिकलसेल एनिमिया सम्बन्धि अभिमुखीकरण :	५१
९.४ सिकलसेल सम्बन्धि शिबिर संचालन	५२
९.५ सिकलसेल परिक्षणको नतिजा	५३
९.६ सिकलसेल सम्बन्धि मनोसामाजिक परामर्श	५३
१०. समाचार लिंक	५४
११. तस्वीरहरू	५४

१. संस्थाको परिचय :

ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र (Rural Women Development Centre-RWDC) वि.स.२०५१ साल मंसिर २१ गते विधिवत रूपमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय दाङमा दर्ता भई, समाज कल्याण परिषदमा २०५१ पौष १८ गते आबद्धता प्राप्त गरेको हो । २८औं बसन्त पार गरिसकेको यस संस्थाले समुदायमा पछाडि परेका तथा पारिएका महिला, बालबालिका, लैङ्गिक विभेदिकरण, सीमान्तकृत र विपन्न समुदायहरूको उत्थान, समानता, न्याय तथा प्रतिष्ठाका लागि पैरवी गर्नुका साथै आदिवासी जनजाति, भूमिहिन, मुक्तकमैया, कम्मलहरी, गरिब, विपन्न तथा सीमान्तकृत समुदायको मानव अधिकार प्राप्तीका लागि पनि अवाज उठाउँदै आइरहेको छ । परिश्रम गरेर जीविकोपार्जन गर्ने गरिब किसानहरूको सम्मान र मानवअधिकार हनन्को विरुद्धमा अवाज उठाई स्थानीय तहको सार्वजनिक स्रोतलाई परिचालन गर्नका लागि पनि महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको छ । संस्थाले साना किसानहरूलाई जीविकोपार्जनका विभिन्न कार्यक्रमहरू मार्फत संगठित गर्दै सहकारीको स्थापना गर्न सहयोग गर्दै आइरहेको छ । साना किसानहरूको संस्था (सहकारी) सबलीकरण, नीति निर्माणमा सहयोग, व्यवसायिक विकास तथा बजारीकरणमा पनि उत्तिकै सहयोग पुर्याउँदै आइरहेको छ । त्यस्तै संस्थाले भूमिहिन, मुक्तकमैया, गरिब, विपन्न तथा सीमान्तकृत समुदायको अधिकार, समानता तथा न्यायका लागि स्थानीय तहलाई जवाफदेही बनाउन नागरीक समाज संस्थाको हैसियतले नेतृत्व गरेको छ । त्यसै गरि यस संस्थाले सुशासनलाई बढावा दिँदै सार्वजनिक निकायको स्रोतमा सबै नागरीकहरूको पहुँच पुर्याउन सामाजिक जवाफदेहिताका औजारहरू प्रयोगमा ल्याई स्थानीय तहलाई सहयोग गरेको छ । यो संस्था सामाजिक रुपान्तरणका लागि परम्परागत मूल्य, मान्यता, व्यवहार तथा धारणालाई परिवर्तन गर्दै न्यायपूर्ण समाजको स्थापना गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको छ । संस्थाले दाङ, बाँके, बर्दिया, सल्यान, रोल्पा र प्यूठान जिल्लामा महिला तथा बालबालिकाहरूको उत्थान, आर्थिक सशक्तिकरण तथा उद्यमशिलता विकास, सुशासन, पादशीताका लागि नागरीकहरूको सहभागीतालाई बृद्धि गरेर समुदायमा आफना विभिन्न कार्यक्रम तथा सेवा विस्तार गरि निरन्तर कार्य गर्दै आइरहेको छ ।

संस्थाद्वारा आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा संचालन गरिएका क्रियाकलापहरू

१. संस्थाको २८ औं वार्षिक साधारणसभा कार्यक्रम

ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र दाङले आफनो २८ औं वार्षिक साधारणसभा कार्यक्रम मिति २०७९ कार्तिक १२ गते शनिबारका दिन सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रममा संस्थापक सल्लाहाकार श्री सोगतवीर चौधरीले “आत्मनिर्भर र सशक्त समाजको सिर्जना” गर्ने परिकल्पनाका साथ जसरी संस्थाको स्थापना भयो, सोहि बमोजिम संस्थाले समुदायमा रहेका विपन्न, सिमान्तकृत तथा अल्पसंख्यक समुदायहरूको आर्थिक, सामाजिक, उत्थान तथा सशक्तिकरणका लागि महिला तथा बालबालिकाहरूको क्षेत्रमा गरेका कामहरूको प्रशंसा गर्दै समुदायको सशक्तिकरणका लागि संस्थाले अझ धेरै कामहरू गर्न आवश्यक रहेको आफना महत्वपूर्ण भनाईहरू राख्नुभएको थियो ।

अध्यक्ष श्री आसमानी चौधरीले संस्थाको वार्षिक प्रतिवेदनका साथै प्रस्तावित कार्यक्रम प्रस्तुत गर्नुभएको थियो भने आर्थिक प्रगती प्रतिवेदन कोषाध्यक्ष श्री मिरा चौधरीले प्रस्तुत गर्नुभएको थियो। कार्यक्रममा हित बहादुर थापा, पार्वती बस्नेत, नेपबहादुर चौधरी, कालिदास चौधरी लगायतले संस्थाको उत्तरोत्तर प्रगतीको कामना सहित शुभकामना दिनुभएको थियो । यसैगरी कार्यक्रममा उत्कृष्ट महिला उद्यमी गिता चौधरीले आफ्नो सफलताको कथा सुनाउनुभएको थियो भने उहाँले गरेको कामको प्रशंसा स्वरूप संस्थाले उत्कृष्ट उद्यमी गिता चौधरीलाई सम्मान समेत गरेको थियो। बसन्ता पुनको स्वागत मन्तव्यबाट शुरु भएको कार्यक्रमको सहजीकरण सचिव सरिता चौधरीले गर्नुभएको थियो ।

२. नयाँ प्रविधि मार्फत बाली कटानी पश्चातको क्षति न्यूनीकरण परियोजना (RePLANT)

२.१ परियोजनाको पृष्ठभूमि

USAID को आर्थिक, iDE Nepal को प्राविधिक सहयोग र ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्रको साभेदारीमा दाङ जिल्लाको घोराही उपमहानगरपालिका, तुलसीपुर उपमहानगरपालिका, लमही नगरपालिका, दंगीशरण गाउँपालिका र राप्ती गाउँपालिकामा Reducing Post Harvest Losses through Access to New Technologies (RePLANT) परियोजना सञ्चालन भईरहेको छ । यस परियोजनाको मुख्य उद्देश्य जीविकोपार्जन र खाद्य सुरक्षामा सुधारका लागि बाली कटानी पश्चात उचित भण्डारण गर्न हर्मेटिक भण्डारण प्रविधिलाई सामुदायिक व्यवसाय सहजकर्ताको माध्यमबाट साना किसानहरुको पहुँचमा विस्तार गर्दै वित्तीय र बाली विमामा समेत पहुँच पुराउनु रहेको छ । परियोजना अवधिभर २,२५० घरधुरीबाट ११,२५० लाभग्राहीहरु प्रत्यक्ष लाभान्वित भई ५० प्रतिशत महिलाहरुले प्रत्यक्ष तालिम तथा अन्य सहायता पाउने लक्ष्य रहेको छ । बाली कटानी पश्चात हुने हानी नोक्सानीलाई कम गर्नका लागि हर्मेटिक भण्डारण प्रविधिलाई प्रोत्साहन गर्नु यस परियोजनाको अर्को लक्ष्य रहेको छ ।

२.२ परियोजनाको उद्देश्य

- ❖ कृषी क्षेत्रमा साना किसानहरुको क्षमता अभिवृद्धि गरि जोखिम कम गर्नु ।
- ❖ सम्बन्धीत सरोकारवाला निकायहरु सँग कार्यगत सम्बन्धको विकास गरि स्थानीय आपूर्ति श्रृंखलाको सशक्तिकरण गर्नु।
- ❖ हर्मेटिक प्रविधिको प्रभावकारी प्रयोगमा गति प्रदान गर्नु ।

सम्पादित क्रियाकलाप

२.३ आपूर्तिकर्तासँग अन्तरक्रिया

ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र, घोराही दाङ

२०७९ साल माघ १३ गतेका दिन घोराही उपमहानगरपालिका १५, होटेल सिटी प्लाजामा स्थानीय एगोभेट व्यवसायी, क्षेत्रिय ईनपुट आपूर्तिकर्ता र सामुदायिक व्यवसाय सहजकर्ताहरुका बिच अन्तर्क्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भयो । परियोजना वारे अभिमुखीकरण र हर्मेटिक पिक्स ब्याग बजारीकरण गरी कृषकहरुमाभ्यस्को प्रयोग, फाईदा महत्वको वारेमा पनि जानकार गराउने उद्देश्यले एगोभेट व्यवसायी र सामुदायिक व्यवसाय सहजकर्ताहरु बिच छलफल गराइएको थियो । सो कार्यक्रममा दाङ जिल्लाको ५ वटा पालिकाका एगोभेटबाट १९ जना पुरुष र ४ जना महिला गरि जम्मा २३ जनाको सहभागीता रहेको थियो ।

२.४ सरोकारवालाहरुसँगको जिल्ला स्तरीय गोष्ठी

२०७९ फाल्गुण २२ गतेका दिन घोराही उपमहानगरपालिका १५ मा रिपलान्ट परियोजना वारे जिल्ला स्थित सरोकारवाला निकायहरु बिच गोष्ठी सम्पन्न भयो । जिल्लाका ५ वटा पालिकामा सञ्चालन हुन गईरहेको रिपलान्ट परियोजनाको लक्ष्य, उद्देश्य सहित बिस्तृत रुपमा जानकारी गराउने उद्देश्यले कार्यक्रमको आयोजना गरिएको थियो । संस्थाका अध्यक्ष श्री आसमानी चौधरीको अध्यक्षता, जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुख श्री नित्यानन्द शर्माको प्रमुख आतिथ्यतामा सम्पन्न भएको कार्यक्रममा राप्ती गाँउपालिका, लमही नगरपालिका, घोराही उपमहानगरपालिका, तुलसीपुर उपमहानगरपालिका र दंगीशरण गाँउपालिकाका प्रमुख, उपप्रमुख, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत र विषयगत शाखाका प्रमुख लगायत विभिन्न संघ संस्थाका प्रमुख/प्रतिनिधिहरुको सहभागीता रहेको थियो । कार्यक्रममा ३२ जना पुरुष र १७ जना महिला गरि जम्मा ४९ जनाको सहभागीता रहेको थियो ।

२.५ सामुदायिक व्यवसाय सहजकर्ताहरुको लागि बिक्रीकला तालिम :

सामुदायिक व्यवसाय सहजकर्ताहरुको लागि बिक्रीकला तालिम मिति २०७९ साल चैत्र ११ गतेदेखी चैत्र १३ गतेसम्म घोराही उपमहानगरपालिकामा सञ्चालन भएको छ । सि बि एफहरुलाई परियोजनाको वारेमा अभिमुखीकरण गराउनु, बिक्रीकलाको वारेमा ज्ञान दिनु, उनीहरुको बिक्री, सीप, क्षमतामा अभिवृद्धि गरि सामुहिक बिक्रीकला प्रस्तुतीकरण गराउनु यस तालिमको उद्देश्य रहेको थियो । २४ जना सामुदायिक व्यवसाय सहजकर्ता मध्ये १० जना पुरुष र १४ जना महिला सहभागी रहेका थिए, तालिममा श्रोत व्यक्तिको रुपमा आई डि ई नेपाल केन्द्रीय कार्यालय काठमाडौंका परियोजना व्यवस्थापक श्री अष्ट प्रजापति, बजार विकास अधिकृत श्री सुदिप बिक्रम कार्की, क्षेत्रिय कार्यालय नेपालगञ्जका फिल्ड कार्यक्रम व्यवस्थापक श्री कल्पना धिताल रहनु भएको थियो । तालिममा समुह विभाजन, भिडियो तथा व्यवहारिक सिकाईको क्रियाकलापहरु मार्फत तालिम सञ्चालन गरिएको थियो । तालिम पश्चात

सामुदायिक व्यवसाय सहजकर्ताहरु समुदायमा गएर सामुहिक बिक्री र प्रत्यक्ष बिक्री मार्फत हर्मेटिक भण्डारण प्रविधिको पिक्स व्याग बिक्री गर्न सक्ने उत्प्रेरित भएका थिए ।

२.५ हर्मेटिक व्याग प्रदर्शनी

दाङ जिल्लाको घोराही उपमहानगरपालिका, तुलसीपुर उपमहानगरपालिका, लमही नगरपालिका, दंगीशरण गाउँपालिका र राप्ती गाउँपालिकाको १६ स्थानमा हर्मेटिक व्याग प्रदर्शनी कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ । कार्यक्रममा ११४ पुरुष र ४२८ महिला गरि जम्मा ५४२ जनाको सहभागीता रहेको थियो । हर्मेटिक प्रविधियुक्त पिक्स व्यागको विशेषता र महत्वको बारेमा बुझाउने उद्देश्यले कार्यक्रमको आयोजना गरिएको हो । घुण, पुतला लागेको अन्नवाली र सफा अन्नवाली अलग अलग पिक्स व्यागमा राखेर समुहमा आवद्ध कृषकको घरमा भण्डारण गरि १४ दिनपछि सोहि ठाउँमा समुहका सबै कृषकहरु जम्मा भएर परिणाम हेर्नको लागि यो प्रदर्शनी कार्यक्रमको आयोजना गरिएको हो ।

२.६ पिक्स व्याग परिणाम अबलोकन कार्यक्रम

मिति २०७९ साल फाल्गुणको महिनामा हर्मेटिक पिक्स व्याग उद्घाटन समारोह दाङ जिल्लाको घोराही उपमहानगरपालिका, तुलसीपुर उपमहानगरपालिका, लमही नगरपालिका, दंगीशरण गाउँपालिका र राप्ती गाउँपालिकामा १६ वटा ईभेन्ट सम्पादन गरिएको हो । यस समारोहमा ६७ जना पुरुष र २२६ महिला गरि जम्मा २९३ कृषकहरुको सहभागीता रहेको थियो । सबै जना कृषकहरुबाट अन्न भण्डारण गरिएको पिक्स व्यागमा देखिएको परिणाम प्रत्यक्ष अवलोकन गरेका थिए।

२.७ मकै बालीमा लाग्ने अमेरिकन फौजी किरा व्यवस्थापन प्रदर्शनी

दाङ जिल्लाको घोराही उपमहानगरपालिका, तुलसीपुर उपमहानगरपालिका, लमही नगरपालिका, दंगीशरण गाउँपालिका र राप्ती गाउँपालिकामा गरि १२ स्थानमा अमेरिकन फौजी किरा व्यवस्थापन प्रदर्शनी गरिएको थियो । सम्बन्धीत पालिका, कृषि ज्ञान केन्द्र र प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण कार्यालयसंगको समन्वयमा प्रदर्शनी गरिएको थियो । यो प्रदर्शनीको आयोजना गर्नु पूर्व सम्बन्धीत ठाउँको कृषकहरुको मकै बारी छनौट गरि सोही पालिकाको कृषि विभाग प्रमुख, कृषि ज्ञान केन्द्र वा प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण कार्यालयका कृषि प्राविधिकलाई श्रोत व्यक्तिको रूपमा निमन्त्रणा गरि यो प्रदर्शनी गरिएको थियो । प्रदर्शनीमा फयूनेल ट्रायाप, फ ल्यूर, पहेंलो कलरको स्टिकी ट्रायाप, डोरी, बिषादी बि टी, एन पि भि, मेटारिजिएम, बभिष्टीन, ड्याप, पोटास, माईक्रो न्यूट्रिएन्ट, युरिया, मल्टीनिम जस्ता कृषि सामग्रीहरुको प्रयोग गरिएको थियो ।

प्रदर्शनीमा फौजी किराको भौतिक अवस्था, यसले पार्ने क्षति, यसको पहिचान र शत्रु जीव व्यवस्थापन गर्ने तरीका बारे मकै बारीमा नै लगेर समुहका कृषकहरुलाई देखाइएको थियो । प्रदर्शनी गर्नु पूर्व छनौट गरिएको कृषकको मकै बारीमा जमिन मिलाउँदा प्राविधिकद्वारा सिफारिस गरिएको डि ए पि र पोटास पनि मिसाईएको थियो । छनौट गरिएको कृषकको बारीमा ज्याक प्लान्टर मेशिनको प्रयोग गरि लाईन देखि

ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र, घोराही दाङ

लाईनको दूरी ६० सेमी र बोट देखि बोटको दूरी २५ सेमी रहने गरि उपचार गरिएको अरुण जातको मकैको बिउ छर्ने काम भएको थियो । प्रदर्शनीमा प्राविधिक श्रोत व्यक्तिहरुले उपस्थित कृषकहरुलाई अमेरिकन फौजी किराको शत्रु जीव स्टेप अनुसार व्यवस्थापनको लागि नियमित रुपमा अनुगमन गर्नुपर्ने, समस्या देखिएमा फ ल्यूर र एल्लो स्टिकी ट्रयाप सहितको फ्यूनेल ट्रयाप राख्नु पर्ने सुझाव दिएका थिए । फौजी किरा नियन्त्रणको लागि बायो पेष्टिसाइड प्रयोग गर्नुपर्ने, नियन्त्रणमा नआए सिफारिस गरिएको केमिकलयुक्त पेष्टिसाइड स्प्रे गर्नुपर्ने सुझाव दिएका थिए । प्रदर्शनीमा महिला ३१३ र पुरुष १११ गरि जम्मा ४२४ जनाको सहभागीता रहेको थियो ।

२.८ सामुदायिक व्यवसाय सहजकर्ताको लागि प्राविधिक तालिम

सामुदायिक व्यवसाय सहजकर्ताहरुको प्राविधिक ज्ञानको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले घोराही उपमहानगरपालिका १५, स्थित होटेल सिटी प्लाजामा मिति २०७९ फाल्गुण १३ देखि १५ गते सम्म ३ दिने प्राविधिक तालिमको आयोजना गरिएको थियो । शत्रु जीव व्यवस्थापन र हर्मेटिक पोष्ट हाभेष्ट सम्बन्धी प्राविधिक ज्ञान सम्बन्धी तालिममा श्रोत व्यक्ति आ डि ई नेपालका परियोजना व्यवस्थापक श्री अष्ट प्रजापति, सुदिप बिक्रम कार्की, कल्पना धिताल, कृषि ज्ञान केन्द्रका प्रमुख, प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनाका श्री महेश रेग्मी रहनु भएको थियो । तालिममा सहभागीहरुलाई समुह विभाजन गरेर प्राक्टिकल रुपमा अभ्यास गराईएको थियो । प्राविधिक ज्ञान लिएर समुदायमा हर्मेटिक पिक्स ब्याग बिक्री प्रवर्द्धन गर्नमा सहयोग पुग्ने अपेक्षा गरिएको थियो । तुलसीपुर, घोराही र लमही क्षेत्रका ७ जना महिला र ११ जना पुरुष गरि जम्मा १८ जना सामुदायिक व्यवसाय सहजकर्ताहरुको सहभागिता रहेको थियो ।

२.९ हर्मेटिक भण्डारण प्रविधि प्रवर्द्धन

दाङ जिल्लाको राप्ती, लमही, घोराही, तुलसीपुर र दमिगशरण गरी ५ वटा पालिकाका ४सय ८६ वटा स्थानमा हर्मेटिक भण्डारण प्रविधि प्रवर्द्धन (गुप सेल) सम्पन्न गरिएको छ । स्थानिय एग्रीभेटहरु सँग जोडिएका सामुदायिक व्यवसाय सहजकर्ताहरुले समुदायमा गठन भएका विभिन्न किसिमका समुहलाई भेला गराई ग्रुपसेल गरेका थिए ।

सामुदायिक व्यवसाय सहजकर्ताहरुद्वारा समुहका सदस्यहरुलाई पिक्स ब्यागको प्रदर्शनी मार्फत यसको प्रयोग, प्रयोग गर्ने बिधि, महत्व, फाईदा र विशेषताको बारेमा जानकारी गराईएको थियो ।

S.N	Gender			Total demand	Total Sale
	Male	Female	Total		
1	1804	7007	8811	1570	1558

२.१० सामुदायिक व्यवसाय सहजकर्ताको आबधिक समिक्षा बैठक :

सामुदायिक व्यवसाय सहजकर्ता सँग सामुहिक बिक्री र प्रत्यक्ष बिक्रीका गतिविधिलाई तिब्रताका साथ अगाडी बढाउनका लागि आबधिक समिक्षा बैठक २३ अप्रिल २०२३ का दिन सम्पन्न भएको थियो । सहजकर्ताले पिक्स ब्याग बिक्री गर्दा भोग्नुपरेका समस्या तथा चुनौती र समाधानका उपायहरुको बारेमा छलफल गरिएको थियो । परियोजनाको लक्ष्य प्राप्त गर्नका लागि विभिन्न रणनीतिद्वारा सामुदायिक व्यवसाय सहजकर्ताहरुलाई पिक्स ब्याग बिक्री गर्न उत्प्रेरित समेत गरिएको थियो ।

S.N	Gender		
	Male	Female	Total
1	5	7	12

२.११ पालिकास्तरिय परियोजना सल्लाहाकार समिति गठन तथा बैठक

दाङ जिल्लाको दंगीशरण गाँउपालिका, तुल्सीपुर उपमहानगरपालिका र घोराही उपमहानगरपालिका सँगको समन्वयमा पालिकास्तरिय सल्लाहाकार समिति गठनभएको छ । पालिका अध्यक्षको संयोजकत्वमा ९ सदस्यीय सदस्य रहने गरी सल्लाहाकार समिति गठन गरिएको हो । सो कार्यक्रममा संस्थाको संक्षिप्त परिचय, परियोजना बारे विस्तृत प्रशतुतीकरण र कार्यक्रम सञ्चालन हुने कार्यक्षेत्र बारेमा जानकारी गराईएको थियो ।

सो गठन भएका समितिका सदस्यहरुलाई धानवालीको एकिकृत मित्रजीव व्यवस्थापन प्रविधि, अमेरिकी फौजी किरा व्यवस्थापन प्रदर्शनी स्थल र हर्मेटिक भण्डारण प्रविधि स्थल अबलोकनका साथै किसानहरु सँग अभिमुखीकरण गराईएको थियो भने बैठकमा स्थानिय एग्रोभेट र सामुदायिक व्यवसाय सहजकर्ताहरु सँग पनि अन्तर्क्रिया गराउनुका साथै सो कार्यक्रमको सामाजिक परिक्षण समेत गरिएको थियो।

S.N	Gender		
	Male	Female	Total
1	38	45	83

२.१२ मुक्तिनाथ बिकास बैंक, सिद्धार्थ प्रिमियर बिमा कम्पनीका शाखा कर्मचारीहरु सँगको अन्तर्क्रिया कार्यक्रम :

मे ३०, २०२३ गतेका दिन मुक्तिनाथ बिकास बैंक र सिद्धार्थ प्रिमियर बिमा कम्पनीका कर्मचारीहरु सँग होटल माला ईनमा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भएको थियो । ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र दाङका अध्यक्ष श्री आसमानी चौधरी को स्वागत मन्तव्य बाट शुरु भएको कार्यक्रममा आई.डि.ई नेपालका क्षेत्रिय फिल्ड म्यानेजर कल्पना धितालले कार्यक्रमको उद्देश्य माथि प्रकाश पार्नुभएको थियो । आई.डि.ई नेपालका

ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र, घोराही दाड

बजार विकास अधिकृत सुदिप बिक्रम कार्कीले रिप्लान्ट परियोजनाको बारे प्रशतुतीकरण गर्नुभएको थियो । मुक्तिनाथ विकास बैंक केन्द्रिय कार्यालयका स्वेता राईले रिप्लान्ट परियोजना सँगको साभेदारीका रूपमा बैंक रहेको र मुक्तिनाथ कृषक बचत खाता, यस्को फाईदा, बेफाईदा आदिको बारेमा जानकारी दिनुभएको थियो । सिद्धार्थ प्रिमियर ईन्सुरेन्स केन्द्रिय कार्यालयका नबिन सुबेदीले बाली विमाको बारेमा जानकारी दिदै रिप्लान्ट परियोजना सँग सहयोगी पार्टनरसिप रहेको बताउनुभएको थियो । उक्त कार्यक्रममा मुक्तिनाथ विकास बैंक, सिद्धार्थ प्रिमियर विमा कम्पनी, आई डि.ई नेपाल र ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्रका गरी जम्मा २६जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

S.N	Gender		
	Male	Female	Total
1	15	11	26

२.१३ अन्नबालीका लागी एकिकृत किट व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रदर्शनी :

यस परियोजना अर्न्तगत ८ वटा किट व्यवस्थापनका गतिविधिहरु सम्पन्न भएको छ । एकिकृत किट व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रदर्शनीका लागी कृषि शाखा, कृषि ज्ञान केन्द्र र प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिककरण परियोजनाको स्रोत व्यक्तिहरु द्वारा सहजीकरण गरिएको थियो । किट व्यवस्थापनका लागी आवश्यक पर्ने युरिया, डिएपी, पोटासियम, जिन्क सल्फेट, निम जस्ता बस्तुहरुको प्रयोग गरिएको थियो । एकिकृत किट व्यवस्थापन प्रणाली बाट कसरी रसायनिक किटनाशकहरुको प्रयोग कम गर्न सकिन्छ, रसायनिक किटनाशकहरु बाट माटोमा परेको असर, जनावर र मानिसमा परेको असरका बिषयमा सहजीकण गरिएको थियो । प्रदर्शनी कार्यक्रममा नर्सरीमा उत्पादन गरिएका धानका बिरुवाहरुलाई २० सेन्टिमिटरका दुरी र २-३ सेन्टिमिटर गहिराईमा रोप्ट लगाई धानका बिरुवा निरन्तर निगरानी गर्न सल्लाह दिईएको थियो ।

निगरानीका क्रममा कुनै किरा वा रोग देखिएमा फेरोमोन ट्र्याप प्रयोग गर्ने र उक्त बिरुवामा किरा वा रोग देखिएमा जैबिक किटनाशकमा आधारित निमको प्रयोग गर्न सुझाव दिइएको थियो ।

S.N	Gender		
	Male	Female	Total
1	11	67	78

२.१४ बित्तिय साक्षरता तालिम :

यस परियोजना अर्न्तगत दाङ जिल्लाको २० स्थानमा स्थानमा सम्पन्न भएका छन् । मुक्तिनाथ विकास बैंक सँग समन्वय गरी विभिन्न महिला समुह र सहकारीका सदस्यहरुलाई वित्तिय साक्षरता तालिममा सहभागी गराईएको थियो । सो तालिममा बचत, बचतको प्रकार, आम्दानी, खर्च, ब्यावसारयिक योजना र मुक्तिनाथ विकास बैंक द्वारा सञ्चालित कृषक बचत खाताको बारेमा सहजीकरण गरिएको थियो ।

S.N	Gender			No. of farmers opening Krishak Bachat Khata
	Male	Female	Total	
1	35	547	582	74

२.१५ किसानहरुलाई बाली बिमा सम्बन्धी अभिमुखीकरण :

पिक्स ब्याग खरिद गरेका, खरिद गर्न ईच्छा जाहेर गरेका, हर्मेटिक भण्डारण प्रविधि प्रदर्शनी भएको स्थान, अमेरेकी फौजी किरा प्रदर्शनी भएको स्थान, एकिकृत किट व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रदर्शनी भएको स्थान तथा समुहमा २० वटा बाली बिमा सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ । सिद्धार्थ प्रिमियर बिमा कम्पनी सँगको समन्वयमा सञ्चालन गरिएको बाली बिमाले भैपरी आउने समस्याहरु जस्तै: प्राकृतिक प्रकोप, रोग, रोग किरा आदिले बालिमा हानी नोक्सानी पुराएमा नेपाल सरकारले ८०प्रतिशत सम्म राहत दिने व्यवस्था रहेको कृषकहरुलाई सहजीकरण गरिएको थियो ।

S.N	Gender			No. of farmers opening interested for doing crop insurance
	Male	Female	Total	
1	117	461	578	20

३. कृषि तथा पशु विकासमा आधारित साना किसान तथा युवा उद्यमशिलता साभेदारी परियोजना

३.१ परियोजनाको पृष्ठभूमि

राजपुर गाँउपालिका, गढवा गाँउपालिका, हेफर प्रोजेक्ट नेपाल सँगको साभेदारीमा यस ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्रले कृषि तथा पशु विकासमा आधारित साना किसान तथा युवा उद्यमशिलता साभेदारी परियोजना लागत साभेदारीमा सञ्चालन गर्दै आएको छ । परियोजनाको अवधि २०७९ पौष १७ देखि २०८३ पौष १६ (१ जनवरी २०२३ देखि ३१ डिसेम्बर २०२६) सम्म रहेको छ । परियोजना मार्फत राजपुर गा.पा. र गढवा गा.पा.मा रहेका ४,०५० परिवारमा प्रत्यक्ष र ४,००० परिवारमा सामुहिक वजारिकरण

मार्फत सेवा प्रदान गर्ने छ । यस परियोजनाको मुख्य उद्देश्य गाउँपालिकाले कृषि तथा पशुविकासको क्षेत्रमा लिएको दिर्घकालिन लक्ष्य परिपुर्तिका लागि योगदान पुराउनु रहेको छ । परियोजनामा आवद्ध परिवारहरूलाई कृषि उद्यममा संलग्न गराउने, सामाजिक पुँजी निर्माण गर्ने, साना किसानहरूको वित्तिय पहुँच अभिवृद्धि गर्ने, सदस्यहरूले उत्पादन गरेका कृषि तथा पशु उपजहरूलाई बजारीकरण गर्न सहजीकरण गर्नुका साथै आयस्तरमा सुधार पुऱ्याउनु रहेको छ ।

परियोजनाले राखेका निर्दिष्ट उद्देश्यहरू निम्न अनुसार रहेका छन् ।

- गरिव र विपन्न परिवारहरू आवद्ध कृषि तथा पशु उद्यमहरूलाई वातावरण अनुकूल उत्पादन पद्धतिको अनुशरण, वित्तिय सेवाहरूमा पहुँच र मागमा आधारित आपुर्तिका लागि बजारसँगको सम्बन्ध विकास गरी व्यवसायिक तथा दिगो नाफामुलक उद्यमको रूपमा सुदृढिकरण गर्नु ।
- निजी तथा वित्तिय संस्थाहरूले कृषि क्षेत्रमा हाल गर्दै आएको लगानीमा रुपान्तरणकारी बृद्धि गर्नु ।
- मुल्य श्रृंखलामा आवद्ध उत्पादक, आपुर्तिकर्ता, प्रसोधनकर्ता, व्यापारी तथा निजी क्षेत्रको संलग्नता अभिवृद्धि गर्न समावेशी बजार विकास गर्नु ।
- लक्षित मुल्य श्रृंखलालाई सुदृढ बनाउन सकारात्मक वातावरणको सृजना गर्नु ।

३.३ मूल समुह गठन :

आ.व.२०७९/०८० मा परियोजना संचालन प्रारम्भमा ग्रामीणस्तरमा रहेका महिलाहरूलाई संगठित गरी राजपुर गाउँ पालिकाको वाड नं. १ देखि ७ सम्मका महिला दिदिबहिनीहरूलाई समेटी जम्मा १८वटा स्वावलम्बी महिला मूल समुह गठन गरिएको छ । त्यसै गरि गढवा गा.पा. वडा नं. १ देखि ८ सम्म जम्मा २० वटा मूल समुह गठन गरिएको छ । दुवै गाउँपालिकामा गठन भएका ३८ वटा समूहमा जम्मा ९९८ जना महिला सदस्यहरू आवद्ध भएका छन् । समूहमा निरन्तर बचत र विभिन्न किसिमका गतिविधिहरू पनि संचालन गर्दै आईरहेका छन् , ति समूहका सदस्यहरूलाई परियोजना मार्फत विभिन्न किसिमका तालिमहरू समेत प्रदान गरिदै आएको छ ।

राजपुर गा.पा. मूल समुह विवरण

वडा नं.	समुह क्र.स.	समूहको नाम	सदस्य संख्या	महिला	पुरुष
१	१	छाँया स्वावलम्बन महिला समुह, गुरुङखोला	२७	२७	०
	२	बरपिपल स्वावलम्बन महिला समुह, रसरीखोला	२७	२७	०
	३	भरना स्वावलम्बन महिला समुह, कठबेरुवा	२५	२५	०
२	४	मिलन चोक स्वावलम्बन महिला समुह, मटेरिया	२५	२५	०
	५	हरियाली स्वावलम्बन महिला समुह, चप्फा	२६	२६	०
	६	प्रगती उद्यमी महिला समुह, गहिरा	२५	२५	०
३	७	गौरी महिला स्वावलम्बन समुह, खरदरिया पूर्वटोल	२५	२५	०
	८	मिलिजुली महिला स्वावलम्बन समुह, करङ्गाखोला	२५	२५	०
४	९	हरियाली स्वावलम्बन महिला कृषि समुह, दुलैया	२५	२५	०
	१०	सुनछहारी उद्यमी महिला समुह, रोहिनिया	२५	२५	०

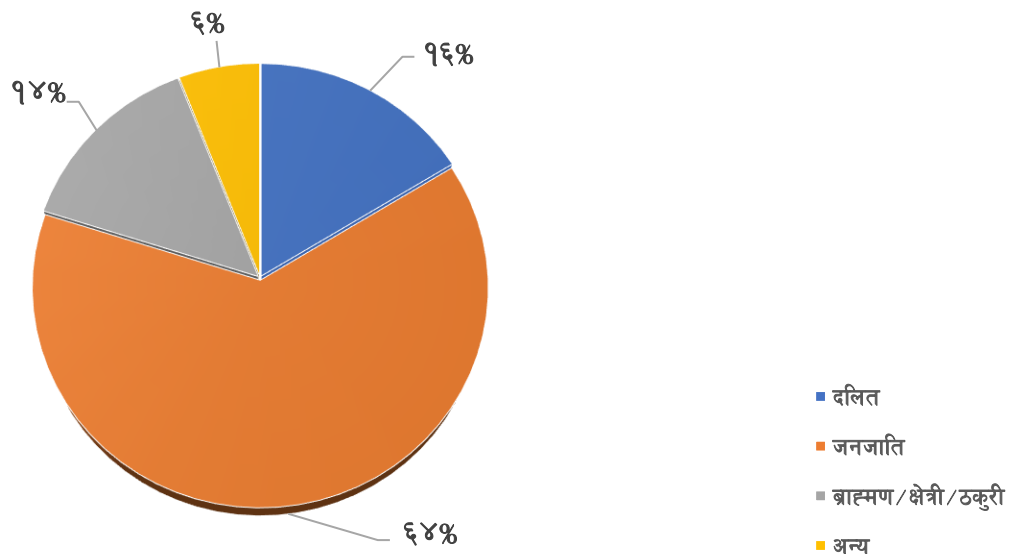

	११	छहरा स्वावलम्बन महिला कृषि समुह, मुङ्गेठाखोला	२०	२०	०
५	१२	फूलबारी स्वावलम्बन महिला समुह, सालभौरी (ठूलोगल्ली)	२७	२७	०
	१३	लाली गुराँश स्वावलम्बन महिला समुह, महतिनीखोला	२९	२९	०
	१४	उज्यालो स्वावलम्बन महिला समुह, सालभौरी पूर्वटोल	२७	२७	०
६	१५	परिवर्तन महिला स्वावलम्बन समुह, कल्याणपुर नाका	२७	२७	०
	१६	जुनतारा महिला स्वावलम्बन समुह, राजपुर	३०	३०	०
७	१७	नयाँगाउँ स्वावलम्बन महिला समुह, बनकट्टी	२५	२५	०
	१८	बेलघारी स्वावलम्बन महिला समुह, लैबरवा	३२	३२	०
जम्मा			४७२	४७२	०

● वडागत मूल समुहमा आबद्ध सदस्यहरुको जातिगत विवरण :

वडा नं.	मूल समुह संख्या	दलित		जनजाती		बाहुन/क्षेत्री		अन्य		जम्मा	
		म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु
१	३	१३	०	५२	०	१४	०	०	०	७९	०
२	३	२१	०	४३	०	१२	०	०	०	७६	०
३	२	४	०	१८	०	४	०	२४	०	५०	०
४	३	३	०	५८	०	९	०	०	०	७०	०
५	३	९	०	७२	०	२	०	०	०	८३	०
६	२	१०	०	३३	०	१४	०	०	०	५७	०
७	२	१७	०	२४	०	१२	०	४	०	५७	०

मूल समुह जातजातिगत विवरण

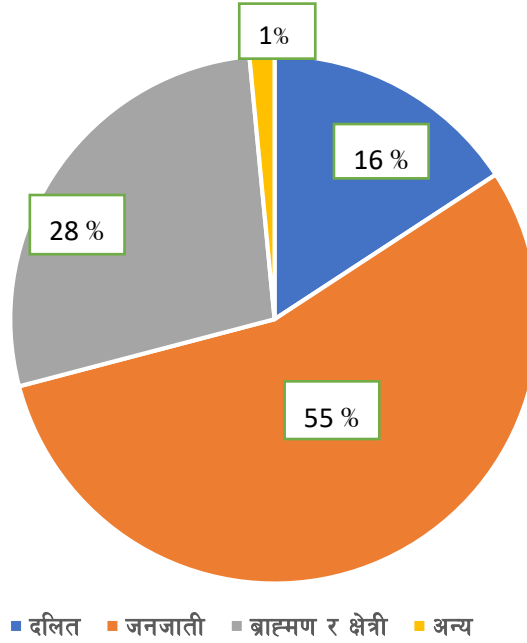
ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र, घोराही दाड

जम्मा	१८	७७	०	३००	०	६७	०	२८	०	४७२	०
-------	----	----	---	-----	---	----	---	----	---	-----	---

गढवा गा.पा. मूल समुह सदस्यहरुको बिबरण

वडा नं.	समुहको नाम	ठेगाना	सदस्य संख्या	जातजाती					कै.
				दलित	जनजाती	ब्राह्मण क्षेत्री	अन्य	जम्मा	
१	मिलिजुली उद्यमी महिला समुह	कालाकाटे	२६	७	९	१०	०	२६	
	प्रगतिशिल उद्यमी महिला समुह	बनबारी	२५	३	१२	१०	०	२५	
२	चिमचिमे उद्यमी महिला समुह	चिमचिमे	२६	०	१८	८	०	२६	
	नमुना उद्यमी महिला समुह	चिमचिमे	२६	३	९	१४	०	२६	
३	सुपैला पुर्विटोल उद्यमी महिला समुह	सुपैला	२६	०	१९	७	०	२६	
	सुपैला पश्चिमटोल उद्यमी महिला समुह	सुपैला	२७	०	११	१६	०	२७	
४	पहुरा उद्यमी महिला समुह	सालभुण्ड	२५	०	२५	०	०	२५	
	नबज्योती उद्यमी महिला समुह	सुतैया	२५	२	६	१७	०	२५	
	बर पिपल उद्यमी महिला समुह	कटियानगाउ	३०	०	२९	०	१	३०	
५	सिमलतारा उद्यमी महिला समुह	सिमलतारा	२६	१	२१	४	०	२६	
	सागर उद्यमी महिला समुह	सुनपुरवा	२६	१९	४	३	०	२६	
	कोशेली उद्यमी महिला समुह	पर्नाह	२७	०	२७	०	०	२७	
	हरियाली उद्यमी महिला समुह	मतपुर	२६	८	३	१५	०	२६	
६	जुनतारा उद्यमी महिला समुह	बनघुस्री	२६	९	१५	२	०	२६	
	दिगो उद्यमी महिला समुह	आटिपाकर	२६	०	१५	११	०	२६	
७	हरियाली उद्यमी महिला समुह	मानपुर	२५	११	१३	१	०	२५	
	विजयपुर उद्यमी महिला समुह	विजयपुर	२५	१३	५	७	०	२५	
	सरस्वती उद्यमी महिला समुह	मोतीपुर	३०	०	३०	०	०	३०	
८	लालिगुरास उद्यमी महिला समुह	कोइलाबास	२७	५	७	१५	०	२७	
	सयपत्री उद्यमी महिला समुह	कोइलाबास	२६	२	१२	५	७	२६	
जम्मा :			५२६	८३	२९०	१४५	८	५२६	

गढवा मूल समुह जातिगत विवरण

३.४ उपहार समुह गठन

ग्रामीणस्तरमा रहेका महिलाहरूलाई संगठित गरी स्वावलम्बी उपहार महिला समुह गठन गरिएको छ । राजपुर गाउँ पालिकाको ७वटै वडामा जम्मा १६ वटा उपहार समुहमा ४१२ जना सदस्यहरू आवद्ध भएका छन् भने गढवा गा.पा.को ८वटा वडामा ४३ वटा उपहार समुहमा ११५० जना सदस्यहरू आवद्ध भएका छन् । दुबै पालिकाको गरी कुल ५९ समुहमा जम्मा १५६२ जना सदस्य परियोजनामा आवद्ध गरि सेवा प्रदान गरिदै आइरहेको छ । समुहमा नियमित बैठक तथा अन्य विभिन्न क्रियाकलापहरू पनि सञ्चालन भईरहेको छ ।

राजपुर गा.पा.मा गठन भएका उपहार समुह तथा सदस्यहरूको विवरण :

वडा नं.	समूहको नाम	सदस्य संख्या	महिला	पुरुष
१	शितल उद्यमी महिला समुह, रसरीखोला	२२	२१	१
	शान्ती उद्यमी महिला समुह, गुरुङ्गखोला	२८	२८	०
२	चौतारी उद्यमी महिला समुह, मटेरिया	२५	२५	०
	गरिमा उद्यमी महिला समुह, गहिराक	३१	३१	०
३	लक्ष्मी महिला उद्यमी समुह, प्रतापपुर	२५	२५	०
	प्रगति महिला उद्यमी समुह, करङ्गाखोला	२५	२५	०
	हरियाली महिला उद्यमी समुह, सेमरहना	२५	२५	०
४	सिर्जनशील उपहार महिला कृषि समुह, भुर्किहवा	२५	२५	०
	डाँफे उपहार महिला कृषि समुह, दुलैया	२५	२५	०

ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र, घोराही दाड

	लक्ष्मी उपहार महिला कृषि समुह, दुलैया	२५	२५	०
५	शितल उपहार महिला समुह, तिनघरुवा	२४	२४	०
	छाँया उद्यमी उपहार महिला समुह, सिमलखुट्टी	२३	२३	०
६	दिदी उद्यमी महिला समुह, खयरभट्टी	२७	२७	०
	छाँया उद्यमी महिला समुह, खाड्ग्रानाका	२९	२९	०
	प्रगती उद्यमी महिला समुह गंगदी	२८	२८	०
७	नमूना उपहार समुह, सिक्टा	२६	२६	०
जम्मा		४१२	४११	१

गढवा गा.पा.मा गठन भएका उपहार समुह तथा सदस्यहरुको विवरण :

वडा नं.	मूल समुहको नाम	उपहार समुहको नाम	ठेगाना	सदस्य संख्या	जातजाती				
					दलित	जनजाती	ब्राह्मण क्षेत्री	अन्य	जम्मा
१	मिलिजुली उद्यमी महिला समुह	वई उ.म.स.	पत्रिङ्गा	२७	१	२४	२	०	२७
		उज्वल उ.म.स.	बडहरा	२५	७	१२	६	०	२५
		सयपत्री उ.म.स.	जूरौनी	२५	४	११	१	०	२५
	प्रगतिशिल उद्यमी महिला समुह	उन्नती उ.म.स.	जेठानगाउँ	२९	२	१२	१	०	२९
		लालिगुरास उ.म.स.	मलमला	२५	१	२०	४	०	२५
		शितल उ.म.स.	मलमला	२५	८	७	०	०	२५
२	त्रिमचिमे उद्यमी महिला समुह	उन्नती उ.म.स.	कोठरी	३०	०	३०	०	०	३०
		मनकामना उ.म.स.	महदेवा	३०	०	३०	०	०	३०
		सक्षम उ.म.स.	डाडागाउँ	२६	४	१७	५	०	२६
	नमुना उद्यमी महिला समुह	नवजिवन उ.म.स.	पचहिया	३०	१७	११	१	१	३०
		शान्ति उ.म.स.	बघमरुवा	३०	८	१७	५	०	३०
		अनुशासन उ.म.स.	पचहिया	२७	१०	१७	०	०	२७
३	सुपैला पुर्विटोल उद्यमी महिला समुह, गढवा	लालिगुरास उ.म.स.	माधवपुर	२८	०	२५	३	०	२८
		कोपिला उ.म.स.	माधवपुर	२९	०	२३	६	०	२९
	३ सुपैला पश्चिमटोल उद्यमी महिला समुह	सुनौलो उ.म.स.	गोबरडिहा	२९	०	२९	०	०	२९
		मुस्कान उ.म.स.	खैरेनी	२७	०	२३	४	०	२७
	सुपैला पश्चिमटोल उद्यमी महिला समुह	प्रकृति उ.म.स.	खैरेनी	२९	०	२८	१	०	२९
		देउराली उ.म.स.	खैरेनी	२५	०	२४	१	०	२५
४	पहुरा उद्यमी महिला समुह	हरियाली उ.म.स.	मरौटा	३०	१९	६	५	०	३०
		सालभृण्ड उ.म.स.	मरौटा	३०	९	२१	०	०	३०

ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र, घोराही दाड

नवज्योती उद्यमी महिला समुह		ज्ञानज्योती उ.म.स.	अजगढवा	३०	१	१५	१४	०	३०
	शुभकामना उ.म.स.	अजगढवा	२६	०	२५	१	०	२६	
	मन्दिरटोल उ.म.स.	कटिया नगाड	२८	०	२८	०	०	२८	
५	सिमलतारा उद्यमी महिला समुह	ककहवा उ.म.स.	ककहवा	२९	१	७	२१	०	२९
		ठुलिचौर	ठुलिचौर	२६	११	८	७	०	२६
	सागर उद्यमी महिला समुह	पुर्वि चैनपुर उ.म.स.	चैनपुर	२७	१	१७	९	०	२७
		लालिगुरास उ.म.स.	सुनपुरुवा	२६	२	६	८	१०	२६
		आम्दानी उ.म.स.	सुनपुरुवा	२६	१	१६	१	८	२६
	हरियाली उद्यमी महिला समुह	संभना उ.म.स.	खवरी	२५	३	२१	१	०	२५
		तल्लो मतपुर उ.म.स.	मतपुर	२५	२	१४	९	०	२५
		प्रगती उ.म.स.	मतपुर	२५	२	१७	६	०	२५
	जुनतारा उद्यमी महिला समुह	चौतारी उ.म.स.	मनिकापुर	२६	९	९	८	०	२६
		दुर्गा उ.म.स.	मनिकापुर	२५	१	१८	६	०	२५
मनकामना उ.म.स.		मनिकापुर	२५	२	२०	३	०	२५	
७	हरियाली उद्यमी महिला समुह	नमुना उ.म.स.	मानपुर	२५	१	१९	५	०	२५
		मिलिजुली उ.म.स.	मानपुर	२५	०	२५	०	०	२५
		उज्यालो उ.म.स.	मानपुर	२५	१३	८	४	०	२५
	विजयपुर उद्यमी महिला समुह	चतनशिल उ.म.स.	विजयपुर	२५	५	१०	०	०	२५
		आत्मनिर्भरता उ.म.स.	विजयपुर	२५	१	१२	१२	०	२५
		सफल उ.म.स.	चन्दनपुर	२५	०	२५	०	०	२५
	सरस्वती उद्यमी महिला समुह	प्रगति उ.म.स.	घोराहा	२५	५	२०	०	०	२५
		शितल उ.म.स.	भोजपुर	२५	०	१६	९	०	२५
		बाताबरण सुधार उ.म.स.	सेमरी	२५	०	२५	०	०	२५
	जम्मा :			११५	१५	७६	१	१९	११५०

३.५ आधारशिला तालिम

गढवा र राजपुर गाँउपालिकामा ३८ वटा मूल समुहका ९९५ जना र ७ वटा उपहार समुहका १७५ जना गरि कुल ४५ वटा समुहका ११ सय ७०जना सदस्यहलाई हेफर आधारशिला तालिम संचालन गरिएको छ।

ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र, घोराही दाड

राजपुर र गढवा गाँउपालिका का अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वडाअध्यक्ष, वडा सदस्य र विषयगत शाखा प्रमुखहरुको उपस्थितिमा तालिमको उद्घाटन गरिएको थियो । उपहार प्रदान, उत्तरदायित्व, वाडीचुडी उपभोग र मिलिजुलि स्याहार, दिगोपन र आत्मनिर्भरता, पोषण स्वास्थ्य र आय आर्जन, पशु तथा स्रोतको उचित व्यवस्थापन, लैंगिक तथा परिवार केन्द्र बिन्दु, वास्तविक आवश्यकता र न्याय, तालिम शिक्षा र सञ्चार, पुर्ण सहभागिता, वातावरण सुधार र आध्यात्मिकता यि १२वटा आधारशिलाका बुँदाहरुमा रहेर तालिम प्रदान गरिएको थियो । तालिम पश्चात समूहका सदस्यहरुमा सकारात्मक सोचको परिवर्तन आई आपसी सहयोग, सदभाव सहित समुदायमा कामहरु गरिरहेका छन् । उक्त तालिम ४दिनसम्म सञ्चालन भएको थियो ।

राजपुर गा.पा. तालिम प्राप्त गर्ने मूल समूहहरुको विवरण :

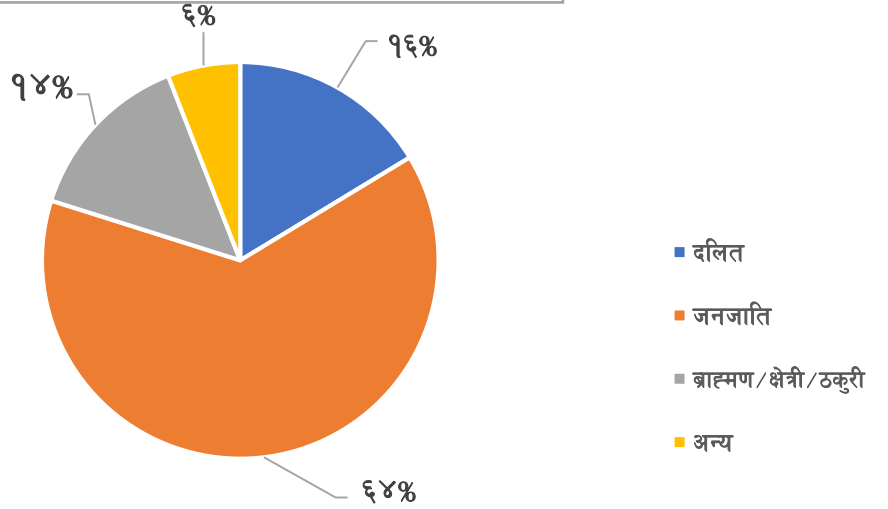
वडा नं.	मूल समूहको नाम	तालिम सञ्चालन मिति	सहभागी संख्या		
			महिला	पुरुष	जम्मा
१	छाँया स्वावलम्बन महिला समूह गुरुडखोला	०२३/४/२५-२८	२७	०	२७
	बरपिपल स्वावलम्बन महिला समूह रसरीखोला	०२३/४/१०-१३	२७	०	२७
	भरना स्वावलम्बन महिला समूह कठबेरुवा	०२३/४/२९-०२	२५	०	२५
२	मिलन चोक स्वावलम्बन महिला समूह मटेरिया	०२३/४/०९-१२	२५	०	२५
	हरियाली स्वावलम्बन महिला समूह चप्फा	०२३/४/१७-२०	२६	०	२६
	प्रगती उद्यमी महिला समूह गहिरा	०२३/५/७-१०	२५	०	२५
३	गौरी महिला स्वावलम्बन समूह खरदरिया पूर्वटोल	०२३/४/९-१२	२५	०	२५
	मिलिजुली महिला स्वावलम्बन समूह, करझाखोला	०२३/४/२१-२४	२५	०	२५
४	हरियाली स्वावलम्बन महिला कृषि समूह दुलैया	०२३/४/२-५	२५	०	२५
	सुनछहारी उद्यमी महिला समूह रोहिनिया	०२३/५/९-१२	२५	०	२५
	छहरा स्वावलम्बन महिला कृषि समूह मुङ्गेठाखोला	०२३/४/२२-२५	२०	०	२०
५	फूलबारी स्वावलम्बन महिला समूह सालभौरी ठूलोगल्ली	०२३/५/५-८	२७	०	२७
	लाली गुराँश स्वावलम्बन महिला समूह महतिनीखोला	०२३/४/२४-२८	२९	०	२९
	उज्यालो स्वावलम्बन महिला समूह सालभौरी पूर्वटोल	०२३/४/१६-१९	२७	०	२७
६	परिवर्तन महिला स्वावलम्बन समूह कल्याणपुर नाका	०२३/५/७-१०	२७	०	२७
	जुनतारा महिला स्वावलम्बन समूह राजपुर	०२३/४/१६-१९	३०	०	३०
७	नयाँगाउँ स्वावलम्बन महिला समूह बनकट्टी	०२३/४/१०-१३	२५	०	२५
	बेलघारी स्वावलम्बन महिला समूह लैबरुवा	०२३/४/२७-३०	३२	०	३२
जम्मा			४७२	०	४७२

आधारशिला तालिम जातजातिगत विवरण

वडा नं.	मूल समूह	दलित		जनजाती		बाहुन/क्षेत्री		अन्य		जम्मा	
		म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु

	संख्या										
१	३	१३	०	५२	०	१४	०	०	०	७९	०
२	३	२१	०	४३	०	१२	०	०	०	७६	०
३	२	४	०	१८	०	४	०	२४	०	५०	०
४	३	३	०	५८	०	९	०	०	०	७०	०
५	३	९	०	७२	०	२	०	०	०	८३	०
६	२	१०	०	३३	०	१४	०	०	०	५७	०
७	२	१७	०	२४	०	१२	०	४	०	५७	०
जम्मा	१८	७७	०	३००	०	६७	०	२८	०	४७२	०
प्रतिशत		१६%	०	६४%	०	१४%	०	६%	०	१००%	०

आधारशिला तालिम जातजातिगत विवरण

आधारशिला (उपहार समूह) तालिम प्राप्त गर्ने उपहार समूहहरूको विवरण :

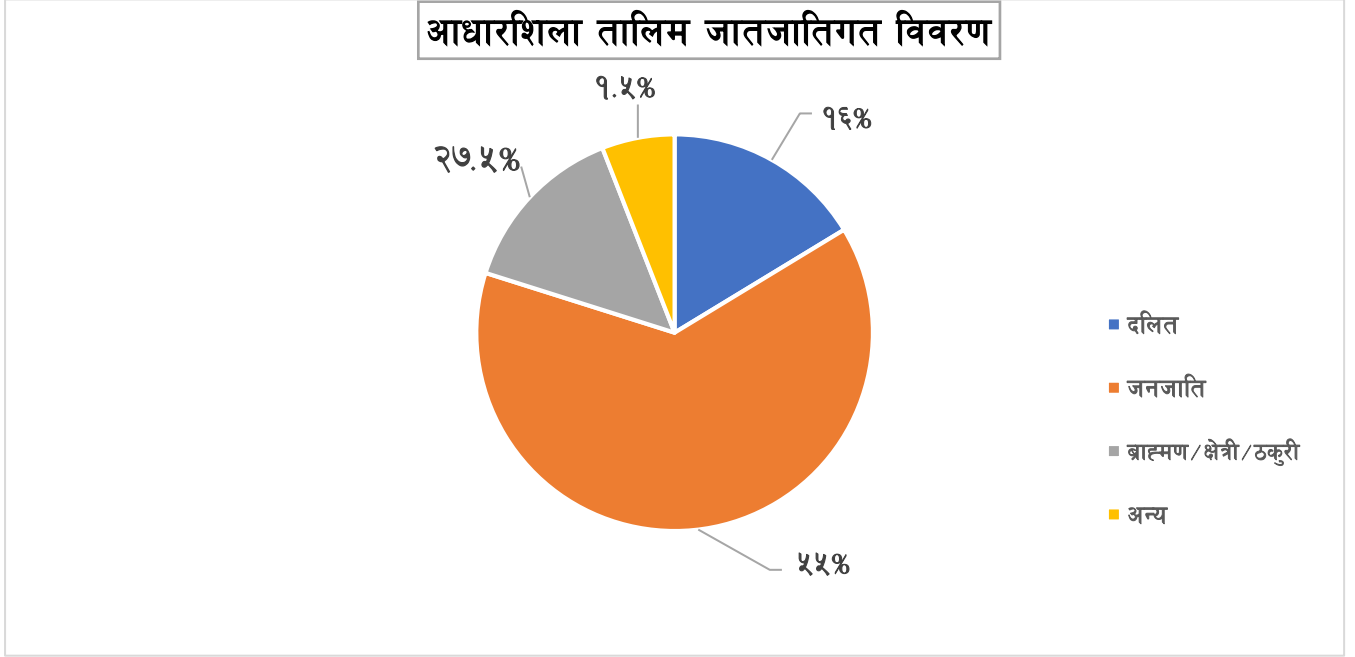
वडा नं.	उपहार समूह संख्या	दलित		जनजाती		बाहुन/क्षेत्री		अन्य		जम्मा	
		म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु
१	१	२२	१	५	०	०	०	०	०	२७	१
२	१	१	०	१४	०	०	०	८	०	२३	०
४	२	९	०	१४	०	११	०	१६	०	५०	०
५	२	३	०	३६	०	७	०	१	०	४७	०
६	१	०	०	२८	०	०	०	०	०	२८	०
जम्मा	७	३५	१	९७	०	१८	०	२५	०	१७५	१

गढवा गा.पा.मा तालिम प्राप्त गर्ने मूल समूहहरूको विवरण :

वडा नं.	समूहको नाम	ठेगाना	सदस्य संख्या	तालिम लिएका सदस्य संख्या	जातजाती				
					दलित	जनजाती	ब्राह्मण क्षेत्री	अन्य	जम्मा
१	मिलिजुली उद्यमी महिला समूह	कालाकाटे	२६	२६	७	९	१०	०	२६

	प्रगतिशिल उद्यमी महिला समुह	बनबारी	२५	२५	३	१२	१०	०	२५
२	चिमचिमे उद्यमी महिला समुह	चिमचिमे	२६	२६	०	१८	८	०	२६
	नमुना उद्यमी महिला समुह	चिमचिमे	२६	२६	३	९	१४	०	२६
३	सुपैला पुर्विडोल उद्यमी महिला समुह	सुपैला	२६	२६	०	१९	७	०	२६
	सुपैला पश्चिमटोल उद्यमी महिला समुह	सुपैला	२७	२७	०	११	१६	०	२७
४	पहुरा उद्यमी महिला समुह	सालभुण्ड	२३	२३	०	२३	०	०	२३
	नबज्योती उद्यमी महिला समुह	सुतैया	२४	२४	२	६	१६	०	२४
	बर पिपल उद्यमी महिला समुह	कटियानगाउ	३०	३०	०	२९	०	१	३०
५	सिमलतारा उद्यमी महिला समुह	सिमलतारा	२६	२६	१	२१	४	०	२६
	सागर उद्यमी महिला समुह	सुनपुरुवा	२६	२६	१९	४	३	०	२६
	कोशेली उद्यमी महिला समुह	पर्नाह	२७	२७	०	२७	०	०	२७
६	हरियाली उद्यमी महिला समुह	मतपुर	२६	२६	८	३	१५	०	२६
	जुनतारा उद्यमी महिला समुह	बनघुस्री	२६	२६	९	१५	२	०	२६
	दिगो उद्यमी महिला समुह	आटिपाकर	२६	२६	०	१५	११	०	२६
७	हरियाली उद्यमी महिला समुह	मानपुर	२५	२५	१२	१२	१	०	२५
	बिजयपुर उद्यमी महिला समुह	बिजयपुर	२५	२५	१३	५	७	०	२५
	सरस्वती उद्यमी महिला समुह	मोतीपुर	३०	३०	०	३०	०	०	३०
८	लालिगुरास उद्यमी महिला समुह	कोइलाबास	२७	२७	५	७	१५	०	२७
	सयपत्री उद्यमी महिला समुह	कोइलाबास	२६	२६	२	१२	५	७	२६
	जम्मा :		५२३	५२३	८४	२८७	१४४	८	५२३

३.६ परियोजना अनुगमन तथा समन्वय समितिस्तरीय आधारशिला तालिम

गढवा र राजपुर गाँउ पालिकामा गठन भएको पालिका स्तरीय परियोजना अनुगमन तथा समन्वय समितिमा आवद्ध पदाधिकारीहरुका लागि इदिने आधारशिला तालिम सम्पन्न गरिएको छ । मिति २०७९ चैत्र ०९ गते देखि ११ गते सम्म राजपुर गाँउपालिका र मिति २०७९ चैत्र १७ देखि १९ गते सम्म गढवा गाँउपालिकास्तरीय आधारशिला तालिम बर्दियाको ठाकुरद्वारा स्थित सामर्थ बर्दिया एडभेन्चर रिर्सोर्टमा संचालन गरिएको थियो । हेफरका १२वटा आधारशिलाहरुमा छलफल गर्दै व्यक्तिगत जिवन, समाजिक रुपान्तरण, सहभागितामूलक स्व-समीक्षा,

योजना तर्जुमाको महत्व, आवश्यकता र प्रयोगको बारेमा छलफल तथा अभ्यास गराईएको थियो ।

तालिममा राजपुर तथा गढवा गाँउपालिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वडा अध्यक्ष, कार्यपालिका सदस्य र विषयगत शाखाका प्रमुख तथा अन्य कर्मचारीहरुको सहभागिता रहेको थियो । तालिमको सहजीकरण प्रशिक्षक श्री राजकुमार

पाण्डेयले गर्नुभएको थियो ।

तालिममा उपस्थित सहभागीहरुको विवरण :

गा.पा.	संख्या	दलित		जनजाती		बाहुन/क्षेत्री		अन्य		जम्मा
		म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	
राजपुर	१	०	१	१	७	३	१२	१	३	२८
गढवा	१	०	१	५	१४	५	११	०	७	४३

जम्मा	०	२	६	२१	८	२३	१	१०	७१
-------	---	---	---	----	---	----	---	----	----

३.७ परियोजना अनुगमन तथा समन्वय समिति गठन तथा बैठक

दाङ जिल्लाको राजपुर र गढवा गा.पा.मा पालिकास्तरीय परियोजना अनुगमन तथा समन्वय समिति गठन भएको छ । परियोजना संचालन गर्दा आवश्यक सहजिकरण, नियमन, कार्यक्रमको परिमार्जन र गुणस्तरीयता कायम गर्ने उद्देश्यका साथ समिति गठन भएको हो । यस समितिमा पालिका प्रमुखको संयोजकत्वमा उपप्रमुख, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, वडाध्यक्ष र विषयगत शाखाका प्रमुख सदस्य रहने प्रावधान रहेको छ । प्रत्येक त्रैमासिक रूपमा परियोजना अर्न्तगत सञ्चालन भईरहेका गतिविधिहरूलाई समिक्षा गरिनुका साथै आगामी योजनाको निर्णय समेत गर्ने गरिन्छ ।

राजपुर गा.पा. समिति बैठकमा उपस्थित सहभागीहरूको विवरण :

सि. नं.	मिति	दलित		जनजाती		बाहुन/क्षेत्री		अन्य		जम्मा		कुल जम्मा
		म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	
१	२०२३/०२/२८	०	१	५	८	३	१०	२	४	१०	२३	३३
२	२०२३/०४/३०	०	१	१	६	१	८	०	६	२	२१	२३
३	२०२३/०५/३०	०	१	१	७	१	९	१	४	३	२१	२४
४	२०२३/०६/१२	०	१	१	१	२	४	१	२	४	८	१२
५	२०२३/०७/०६	२	१	२	५	३	८	३	४	१०	१८	२८
जम्मा		२	५	१०	२७	१०	३९	७	२०	२९	९१	१२०

गढवा गा.पा. समिति बैठकमा उपस्थित सहभागीहरूको विवरण :

सि. नं.	मिति	दलित		जनजाती		बाहुन/क्षेत्री		अन्य		जम्मा		कुल जम्मा
		म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	
१	२०२३/०४/२६	०	०	१	६	०	८	०	१	१	१५	१६
२	२०२३/०६/२६	०	०	१	९	०	८	०	५	१	२२	२३
३	२०२३/०७/०८	०	०	१	७	०	५	०	५	१	१७	१८
जम्मा		०	०	३	२२	०	२१	०	११	३	५४	५७

३.८ वडा स्तरीय परियोजना अनुगमन तथा समन्वय समिति गठन तथा बैठक

राजपुर र गढवा गा.पा.मा वडाको कार्यक्रमलाई प्रभावकारि र पारदर्शि बनाउने उद्देश्यले पालिका भित्रका सम्पूर्ण वार्डहरूमा वार्ड स्तरीय परियोजना अनुगमन तथा समन्वय समिति गठन गरिएको छ । समितिमा वडाध्यक्षको संयोजकत्वमा वडा सदस्य र वडा सचिव सदस्य रहेका छन् । आ.व.२०७९/०८० मा

ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र, घोराही दाड

राजपुर र गढवा गाउँ पालिकामा प्रत्येक त्रैमासिक रुपमा नियमित बैठक सञ्चालन भएको छ।

राजपुर स्तरिय परियोजना अनुगमन तथा समन्वय समितिको विवरण :

वडा नं.	दलित		जनजाती		बाहुन/क्षेत्री		अन्य		जम्मा	
	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु
१	१	०	१	६	०	३	२	२	४	११
२	१	०	१	४	०	२	१	११	३	१७
३	१	०	३	२	२	२	२	५	८	९
४	०	०	४	३	१	४	२	४	७	११
५	१	०	२	२	५	३	१	६	९	११
६	१	०	३	५	२	५	२	२	८	१२
७	२	१	१	१	२	८	१	२	६	१२
जम्मा	७	१	१५	२३	१२	२७	११	३२	४५	८३

गढवा स्तरिय परियोजना अनुगमन तथा समन्वय समितिको विवरण :

वडा नं.	गठन मिति	सदस्य संख्या	जातजाती					महिला	पुरुष	जम्मा
			दलित	जनजाती	ब्रा.क्षे.	अन्य	जम्मा			
१	२०७९/१२/०३	६	१	३	२	०	६	२	४	६
२	२०७९/१२/०३	६	१	४	०	१	६	२	४	६
३	२०७९/१२/०४	६	१	३	२	०	६	२	४	६
४	२०७९/१२/०६	६	१	१	३	१	६	२	४	६
५	२०७९/१२/०५	६	१	१	३	१	६	२	४	६
६	२०७९/१२/०५	६	१	३	१	१	६	२	४	६
७	२०७९/१२/०५	६	१	३	२	०	६	३	३	६
८	२०७९/१२/०६	६	१	४	०	१	६	३	३	६
जम्मा		४८	८	२२	१३	५	४८	१८	३०	४८

३.९ समूह व्यवस्थापन तालिम (मूल समूह)

राजपुर गाँउपालिकामा गठन भएको स्वावलम्बी मूल समुहका सदस्यहरुलाई समुह व्यवस्थापन तालिम प्रदान गरिएको छ । तालिममा समुह संचालन सिप, कोष व्यवस्थापन, पदाधिकारीहरुको काम, कतव्य र अधिकार तथा समुहको आचारसंहिता निर्माण आदि विषयमा तालिम प्रदान गरिएको थियो । आ.व.२०७९/०८० मा २ पटक संचालन भएको समुह व्यवस्थापन तालिममा ५० जना सदस्यहरुको उपस्थिति रहेको थियो । तालिमको प्रशिक्षकमा श्री भौनाराम चौधरी ले सहजिकरणक गर्नुभएको थियो ।

वडा नं.	समूह संख्या	दलित		जनजाती		बाहुन/क्षेत्री		अन्य		जम्मा	
		म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु
१	१	०	०	२५	०	०	०	०	०	२५	०
२	१	१९	०	६	०	०	०	०	०	२५	०
जम्मा	२	१९	०	३१	०	०	०	०	०	५०	०

३.१० परियोजनामा आवद्ध कर्मचारीहरुका लागि हेफर आधारशिला तथा प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम

गढवा र राजपुर गाँउपालिकामा संचालित भिटा परियोजनामा आवद्ध कर्मचारीहरुका लागि ७ दिने आधारशिला तथा प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम सम्पन्न भएको छ । मिति २०७९ फाल्गुन ०७-१३ गते सम्म राजपुर गा पा. का १० जना र मिति २०७९ फाल्गुन १५-२१ गते सम्म गढवा गाउँपालिकाका ११ जना गरी जम्मा २१ जना कर्मचारीहरुका लागि यो तालिमको आयोजना गरिएको थियो । कर्मचारीहरुको क्षमता विकास, हेफरको कार्य पद्धती र मूल्यमान्यता बारे जानकारी गराउनुका साथै समुहस्तरमा हेफर आधारशिला तालिम संचालन गर्न सक्ने योग्य, दक्ष कर्मचारीहरुको विकास गर्नु तालिमको उद्देश्य रहेको थियो । हेफरका १२ आधारशिलाहरुमा छलफल गर्दै सहभागितामूलक स्व-समीक्षा, योजना तर्जुमाको महत्व, आवश्यकताको बारेमा प्रयोगात्मक अभ्यास सहित कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गरिएको थियो। ७ दिनसम्म संचालन भएको तालिमको सहजीकरण हेफर ईन्टरनेशनल नेपालका तालिम अधिकृत सकुन्तला रसायलीले गर्नुभएको थियो ।

राजपुर तालिममा सहभागीहरुको विवरण :

संख्या	स्थान	दलित		जनजाती		बाहुन/क्षेत्री		अन्य		जम्मा	
		म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु

१	घोराही	०	०	२	१	१	३	१	२	४	६
जम्मा										१०	

गढवा तालिममा सहभागीहरूको विवरण :

संख्या	स्थान	दलित		जनजाती		बाहुन/क्षेत्री		अन्य		जम्मा	
		म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु
१	घोराही	१	०	४	१	१	३	०	१	६	५
जम्मा										११	

३.११ कर्मचारीहरूका लागि प्राविधिक अभिमुखीकरण :

परियोजना अन्तरगत ग्रामीण स्तरका परिवारहरूको आय आर्जनमा वृद्धि गरी स्थानीय स्तरमा रहेको स्रोतको उच्चतम प्रयोग गरी उद्यमशिलताको विकास गर्ने उद्देश्यले कृषि तथा पशु प्राविधिकहरूलाई अभिमुखीकरण कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो । सो कार्यक्रममा उपहार प्रदान र सदस्यहरूसंग रहेको पशुबस्तु बाट प्राप्त स्रोतको उचित व्यवस्थापन, बाखाको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि र प्राविधिको बारेमा अभिमुखीकरण गरिएको थियो । मिति २०७९ चैत्र १२ देखि १४ गते सम्म संचालन भएको ३ दिने कर्मचारीहरूका लागि प्राविधिक अभिमुखीकरण दाङको होटेल माला ईनमा संचालन भएको थियो ।

उपस्थित विवरण

संख्या	स्थान	दलित		जनजाती		बाहुन/क्षेत्री		अन्य		जम्मा	
		म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु
१	घोराही	१	१	६	२	२	६	१	३	१०	११
जम्मा										२१	

३.१२ बीउ बाखा र बोका उपहार प्रदान :

कआ.व.२०७९/०८० मा गढवा गा.पा.का ११० जना महिला सदस्यहरुलाई प्रति सदस्य दुई वटाका दरले २२० वटा र राजपुर गा.पा.का ३१ जना महिला सदस्यहरुलाई प्रति सदस्य दुई वटाका दरले ६२ वटा उन्नत माउ बाखा उपहार प्रदान गरिएको छ । बाखाको गुणस्तर र उत्पादकत्व वृद्धि गराउने उद्देश्यले उपहार प्रदान गरिएको थियो । यसैगरी

गढवा र राजपुर गाँउपालिकामा जम्मा ४१वटा

बिउँ बोका उपहार समेत प्रदान गरिएको छ । कार्यक्रममा गाउँपालिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, वडा अध्यक्ष र वडाका जनप्रतिनिधिहरु लगायतको उपस्थिती रहेको थियो । उपहार प्रदान गरिएका उन्नत बाखा तथा

विउँ बोकाबाट आगामी दिनमा उत्पादन भएका बाखाहरु अन्य उपहार समूहलाई बितरण गर्ने लक्ष्य रहेको छ ।

गढवा गा.पा.मा उपहार प्रदान गरिएको माऊँ बाखा र विउँ बोका बितरणको समुहगत विवरण :

वडा नं.	समुहको नाम	ठेगाना	उपहार पाउने सदस्य संख्या	बाखा संख्या	जातजाती				
					दलित	जनजाती	ब्राह्मण क्षेत्री	अन्य	जम्मा
१	मिलिजुली उद्यमी महिला समुह	कालाकाटे	१३	२६	४	५	४	०	१३
२	चिमचिमे उद्यमी महिला समुह	चिमचिमे	१४	२८	३	७	४	०	१४
३	सुपैला पुर्विटोल उद्यमी महिला समुह	सुपैला	७	१४	०	७	०	०	७
	सुपैला पश्चिमटोल उद्यमी महिला समुह	सुपैला	७	१४	०	४	३	०	७
४	पहुरा उद्यमी महिला समुह	सालभुण्ड	१४	२८	०	१४	०	०	१४
५	सिमलतारा उद्यमी महिला समुह	सिमलतारा	१३	२८	०	८	५	०	१३
६	हरियाली उद्यमी महिला समुह	मतपुर	१५	३०	५	२	८	०	१५
७	हरियाली उद्यमी महिला समुह	मानपुर	१५	२८	६	८	१	०	१५
८	लालिगुरास उद्यमी महिला समुह	कोइलाबास	९	१८	३	१	५	०	९
	सयपत्री उद्यमी महिला समुह	कोइलाबास	३	६	०	२	१	०	३
जम्मा :			११०	२२०	२१	५८	३१	०	११०

गढवा गा.पा.मा बिउँ बोका उपहार प्रदान भएका लाभग्राही सदस्य बिबरण :

वडा	समुहको नाम	उपहार पाउने	बोका	जातजाती
-----	------------	-------------	------	---------

ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र, घोराही दाड

नं.	ठेगाना	सदस्य संख्या	संख्या	दलित	जनजाती	ब्राह्मण क्षेत्री	अन्य	जम्मा	
१	मिलिजुली उद्यमी महिला समुह	कालाकाटे	१	१	०	०	१	०	१
	प्रगतिशिल उद्यमी महिला समुह	वनवारी	१	१	०	०	१	०	१
२	चिमचिमे उद्यमी महिला समुह	चिमचिमे	१	१	०	०	१	०	१
	नमुना उद्यमी महिला समुह	चिमचिमे	२	२	०	१	१	०	२
३	सुपैला पुर्विंटोल उद्यमी महिला समुह	सुपैला	१	१	०	१	०	०	१
	सुपैला पश्चिमटोल उद्यमी महिला समुह	सुपैला	१	१	०	१	०	०	१
४	पहुरा उद्यमी महिला समुह	सालभुण्ड	१	१	०	१	०	०	१
	नवज्योती उद्यमी महिला समुह	सुतैया	१	१	०	०	१	०	१
	बर पिपल उद्यमी महिला समुह	कटियानगाउ	१	१	०	१	०	०	१
५	सिमलतारा उद्यमी महिला समुह	सिमलतारा	१	१	०	१	०	०	१
	सागर उद्यमी महिला समुह	सुनपुरुवा	१	१	०	०	१	०	१
	कोशेली उद्यमी महिला समुह	पर्नाह	१	१	०	१	०	०	१
६	हरियाली उद्यमी महिला समुह	मतपुर	१	१	०	१	०	०	१
	जुनतारा उद्यमी महिला समुह	वनघुस्री	१	१	०	१	०	०	१
	दिगो उद्यमी महिला समुह	आटिपाकर	१	१	०	१	०	०	१
७	हरियाली उद्यमी महिला समुह	मानपुर	१	१	०	१	०	०	१
	विजयपुर उद्यमी महिला समुह	विजयपुर	१	१	०	१	०	०	१
	सरस्वती उद्यमी महिला समुह	मोतीपुर	१	१	०	१	०	०	१
८	लालिगुरास उद्यमी महिला समुह	कोइलावास	२	२	०	१	१	०	२
	सयपत्री उद्यमी महिला समुह	कोइलावास	१	१	०	०	१	०	१
जम्मा :			२२	२२	०	१४	६	०	२२

राजपुर गा.पा.मा उपहार प्रदान गरिएको माऊँ बाखा र विऊँ बोका वितरणको समुहगत विवरण :

वडा नं.	समुहको नाम	उपहार भएका बाखा संख्या	उपहार भएका बोका संख्या	लाभान्वित सदस्य संख्या
१	छाँया स्वावलम्बन महिला समूह गुरुङखोला	०	१	१
	बरपिपल स्वावलम्बन महिला समूह रसरीखोला	०	१	१
	भरना स्वावलम्बन महिला समूह कठवेरुवा	०	१	१
२	मिलन चोक स्वावलम्बन महिला समूह मटेरिया	२२	१	१२
	हरियाली स्वावलम्बन महिला समूह चप्फा	०	२	२
	प्रगती उद्यमी महिला समूह गहिरा	०	१	१

३	गौरी महिला स्वावलम्बन समूह खरदरिया पूर्वटोल	०	१	१
	मिलिजुली महिला स्वावलम्बन समूह, करङ्गाखोला	०	१	१
४	हरियाली स्वावलम्बन महिला कृषि समूह दुलैया	०	१	१
	सुनछहारी उद्यमी महिला समूह रोहिनिया	०	१	१
	छहरा स्वावलम्बन महिला कृषि समूह मुङ्गेठाखोला	२०	१	११
५	फूलबारी स्वावलम्बन महिला समूह सालभौरी ठूलोगल्ली	०	१	१
	लाली गुराँश स्वावलम्बन महिला समूह महतिनीखोला	२०	१	११
	उज्यालो स्वावलम्बन महिला समूह सालभौरी पूर्वटोल	०	१	१
६	परिवर्तन महिला स्वावलम्बन समूह कल्याणपुर नाका	०	१	१
	जुनतारा महिला स्वावलम्बन समूह राजपुर	०	१	१
७	नयाँगाउँ स्वावलम्बन महिला समूह बनकट्टी	०	१	१
	बेलघारी स्वावलम्बन महिला समूह लैबरुवा	०	१	१
जम्मा		६२	१९	५०

राजपुर गा.पा.मा बिऊँ बोका उपहार प्रदान जातजातिगत विवरण :

वडा नं.	समूहको संख्या	दलित		जनजाती		बाहुन/क्षेत्री		अन्य		जम्मा	
		म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु
१, २, ३, ४, ५, ६ र ७	१८	२	०	१२	०	३	०	२	०	१९	०
जम्मा		२	०	१२	०	३	०	२	०	१९	०

राजपुर गा.पा.मा उन्नत माउँ बाखा उपहार प्रदान जातजातिगत विवरण :

वडा नं.	समूहको नाम	दलित		जनजाती		बाहुन/क्षेत्री		अन्य		जम्मा	
		म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु
२	मिलन चोक स्वावलम्बन महिला समूह मटेरिया	२	०	५	०	४	०	०	०	११	०
४	छहरा स्वावलम्बन महिला कृषि समूह मुङ्गेठाखोला	२	०	६	०	२	०	०	०	१०	०
५	लाली गुराँश स्वावलम्बन महिला समूह महतिनीखोला	३	०	६	०	१	०	०	०	१०	०
जम्मा		७	०	१७	०	७	०	०	०	३१	०

३.१३ तरकारी पकेट क्षेत्र विकासका लागि टनेल तथा कृषि सामग्री वितरण

राजपुर गाँउपालिका क्षेत्रमा अर्गानिक पद्धतिबाट तरकारीको उत्पादन र तरकारी उद्यमीको संख्यामा वृद्धि

गर्ने उद्देश्यले आ.व.२०७९/०८० मा तरकारी पकेट क्षेत्र निर्धारण गरी ३० जना किसानहरुलाई कृषि सामग्रीहरु हस्तान्तरण गरिएको हो । गा.पा.का अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, विषयगत शाखाका प्रमुखहरुको उपस्थितिमा किसानहरुलाई प्लास्टिक टनेल, उन्नत जातको विउ विजन, हाईब्रिड तरकारी विउ, मल्चीड प्लाष्टिक, भोल मल बनाउन प्लाष्टिक ड्रम, विभिन्न फङ्गीसाईडहरु लगायतका सामग्रीहरु वितरण गरिएको थियो । प्रविधिको प्रयोग तथा उत्पादनको लागि

आवश्यक प्राविधिक ज्ञान तथा सहयोग परियोजना मार्फत नियमित प्रदान गरिदै आएको छ । यसैगरी गढवा गा.पा. वडा नं. ५ र ७ मा २ वटा मुल समुहमा ब्यवसायिक तरकारी खेती गर्ने कार्यक्रम अन्तरगत ३४ जना सदस्यलाई प्याकेजमा ब्यवसायिक

तरकारी खेतीको लागि आवश्यक पर्ने कृषि सामग्री हस्तान्तरण गरिएको छ । ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्रका संस्थापक अध्यक्ष श्री आसमानी चौधरीको अध्यक्षता र गढवा गा.पा. अध्यक्ष श्री यम नारायण शर्माको प्रमुख आतिथ्यता प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, विषयगत शाखाका प्रमुखहरुको उपस्थितिमा कृषकहरुलाई सामग्री हस्तान्तरण गरिएको थियो । यस कार्यक्रमलाई निरन्तर अनुगमन तथा प्राविधिक सेवा प्रदान गरी सहयोग र निरन्तरता दिईदै आईरहेको छ।

वडा नं.	समुहको नाम	टनेल	तरकारीको विउ	लाभान्वित सदस्य संख्या	वितरण गरीएको तरकारी विउपलको विवरण प्रति व्यक्ति
१	भरना स्वावलम्बन महिला समूह कठवेरुवा	५	प्याकेजमा	५	टनेल १
२	प्रगती उद्यमी महिला समूह गहिरा	५	प्याकेजमा	५	प्लाष्टिक ड्रम २,
४	हरियाली स्वावलम्बन महिला कृषि समूह दुलैया	१०	प्याकेजमा	१०	मल्चीड प्लाष्टिक ६०मी. ईम भोल १ ली., सिड ट्रे ५, TLM ट्राप १,
५	फूलवारी स्वावलम्बन महिला समूह सालभौरी ठूलोगल्ली	५	प्याकेजमा	५	हेली ल्युर ३, टमाटर विऊ १.७ ग्राम, कोकोपिट ३, ट्राइकोडामा १ के.जी.
	उज्यालो स्वावलम्बन महिला समूह सालभौरी पूर्वटोल	५	प्याकेजमा	५	Yellow ट्राप ४
	जम्मा	३०		३०	

तरकारी पकेट क्षेत्र विकासका लागि टनेल, कृषि सामग्री वितरण जातजातिगत विवरण :

वडा नं.	समुहको नाम	दलित		जनजाती		बाहुन/क्षेत्री		अन्य		जम्मा	
		म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु

१	भरना स्वावलम्बन महिला समूह कठबेरुवा	०	०	५	०	०	०	०	०	५	०
२	प्रगती उद्यमी महिला समूह गहिरा	०	०	५	०	०	०	०	०	५	०
४	हरियाली स्वावलम्बन महिला कृषि समूह दुलैया	०	०	१०	०	०	०	०	०	१०	०
५	फूलबारी स्वावलम्बन महिला समूह सालभौरी ठूलोगल्ली	०	०	५	०	०	०	०	०	५	०
	उज्यालो स्वावलम्बन महिला समूह सालभौरी पूर्वटोल	२	०	३	०	०	०	०	०	५	०
जम्मा		२	०	२८	०	०	०	०	०	३०	०

गढवा गा.पा.मा ब्यवसायिक तरकारी खेती खेती सामाग्री बितरण बिबरण :

वडा नं.	समुहको नाम	ठेगाना	सदस्य संख्या	सामाग्री प्राप्त गर्ने सदस्य संख्या	जातजाती विवरण				
					दलित	जनजाती	ब्राह्मण क्षेत्री	अन्य	जम्मा
५	कोशेली उद्यमी महिला समुह	पर्नाह	२७	१२	०	१२	०	०	१२
७	सरस्वती उद्यमी महिला समुह	मोतीपुर	३०	२२	०	२२	०	०	२२
जम्मा :			५७	३४	०	३४	०	०	३४

३.१४ घाँसको विउ तथा विरुवा वितरण :

राजपुर गाउँपालिकामा ब्यावसायिक रुपमा पशु ब्यवसाय गर्ने उद्यमीहरुका लागि पशुको उचित आहारा ब्यवस्थापन गर्न उन्नत जातका घाँसको विउ तथा बेर्ना कृषकहरुलाई प्रदान गरिएको छ । उन्नत तथा पोषिलो घाँसको उत्पादन गरी घाँसको स्रोत केन्द्र स्थापना गर्न र उत्पादनमा वृद्धि गर्ने उद्देश्यले कृषकहरुलाई सिङ्ग्लेस किम्बु, सुपर नेपियर, रेड नेपियर, मोलाटो जातका घाँसको विरुवाहरु वितरण गरिएको छ । आ.व.२०७९/०८० मा राजपुर गा.पा.का १९वटा मूल समुहका ४५० जना कृषकहरुलाई ४ हजार ५ सय विरुवाहरु प्रदान गरिएको थियो।

राजपुर उन्नत घाँसको वितरणको विवरण :

समुहको नाम	वडा नं.	सदस्य संख्या	किम्बु	सुपर नेपियर	रेड नेपियर	मुलाटो
छाँया स्वावलम्बन महिला समूह, गुरुङखोला	१	२३	१५	१५	१५	१०
बरपिपल स्वावलम्बन महिला समूह, रसरीखोला	१	२४	१५	१५	१५	१०
भरना स्वावलम्बन महिला समूह, कठबेरुवा	१	२४	१५	१५	१५	१०
मिलन चोक स्वावलम्बन महिला	२	२२	१५	१५	१५	१०

समूह, मटेरिया						
हरियाली स्वावलम्बन महिला समूह, चप्फा	२	२५	१५	१५	१५	१०
प्रगती उद्यमी महिला समूह, गहिरा	२	२३	१५	१५	१५	१०
गौरी महिला स्वावलम्बन समूह, खरदरिया पूर्वटोल	३	२५	१५	१५	१५	१०
मिलिजुली महिला स्वावलम्बन समूह, करङ्गाखोला	३	२५	१५	१५	१५	१०
हरियाली स्वावलम्बन महिला कृषि समूह, दुलैया	४	२५	१५	१५	१५	१०
सुनछहारी उद्यमी महिला समूह, रोहिनिया	४	२५	१५	१५	१५	१०
छहरा स्वावलम्बन महिला कृषि समूह, मुङ्गेरेठाखोला	४	२०	१५	१५	१५	१०
फूलवारी स्वावलम्बन महिला समूह, सालभौरी ठूलोगल्ली	५	२७	१५	१५	१५	१०
उज्यालो स्वावलम्बन महिला समूह सालभौरी पूर्वटोल	५	२५	१५	१५	१५	१०
लालीगुराशँ महिला कृषि समूह	५	२५	१५	१५	१५	१०
परिवर्तन महिला स्वावलम्बन समूह कल्याणपुर नाका	६	१०	१५	१५	१५	१०
जुनतारा महिला स्वावलम्बन समूह राजपुर	६	२४	१५	१५	१५	१०
प्रगती उद्यमी महिला समूह गंगदी (उपहार)	६	२८	१५	१५	१५	१०
नयाँगाउँ स्वावलम्बन महिला समूह बनकट्टी	७	२३	१५	१५	१५	१०
बेलघारी स्वावलम्बन महिला समूह लैबरुवा	७	२७	१५	१५	१५	१०
जम्मा		४५०	६७५०	६७५०	६७५०	४५००

गढवा गा.पा.मा घाँसको बेर्ना बितरण :

बाखा पालन व्यवसायमा आवश्यक पर्ने घाँस उत्पादन गर्ने उद्देश्यले घाँसको कटिङ्ग तथा बेर्ना बितरण कार्यक्रम अन्तरगत आ.ब.२०७९/०८० मा गढवा गा.पा.का दवटा वडामा गठन भएका मुल समूहका ५१३ जना सदस्यलाई घाँसको कटिङ्ग तथा बेर्ना (किम्बु, मोलाटो, बडहर, सुम्बा सेटेरिया, नेपियर, भटमासे, बोकाईनो) बितरण गरिएको छ ।

घाँसको कटिङ्ग तथा बेर्ना बितरण विवरण :

वडा नं.	समुहको नाम	ठेगाना	सदस्य संख्या	घाँस संख्या	जातजाती				
					दलित	जनजाती	ब्राह्मण क्षेत्री	अन्य	जम्मा
१	मिलिजुली उद्यमी महिला समूह	कालाकाटे	२५	३५००	७	८	१०	०	२५
	प्रगतिशिल उद्यमी महिला समूह	बनवारी	२६	३८७०	३	१२	११	०	२६

२	चिमचिमे उद्यमी महिला समुह	चिमचिमे	२५	३६००	०	१८	७	०	२५
	नमुना उद्यमी महिला समुह	चिमचिमे	२६	३७४४	३	९	१४	०	२६
३	सुपैला पुर्विठोल उद्यमी महिला समुह	सुपैला	२६	३७४४	०	१९	७	०	२६
	सुपैला पश्चिमटोल उद्यमी महिला समुह	सुपैला	२२	३१६८	०	१२	१०	०	२२
४	पहुरा उद्यमी महिला समुह	सालभृण्ड	२६	३९००	०	२६	०	०	२६
	नवज्योती उद्यमी महिला समुह	सुतैया	२६	३७००	२	७	१७	०	२६
	बर पिपल उद्यमी महिला समुह	कटियानगाउ	३०	४२५०	०	२९	०	१	३०
५	सिमलतारा उद्यमी महिला समुह	सिमलतारा	२५	३६००	१	२०	४	०	२५
	सागर उद्यमी महिला समुह	सुनपुरुवा	२६	३७००	१९	४	३	०	२६
	कोशेली उद्यमी महिला समुह	पर्नाह	२७	३७००	०	२७	०	०	२७
६	हरियाली उद्यमी महिला समुह	मतपुर	२८	३८२०	१०	३	१५	०	२८
	जुनतारा उद्यमी महिला समुह	बनघुसी	२५	३७७५	९	१४	२	०	२५
	दिगो उद्यमी महिला समुह	आटिपाकर	२६	३६१४	०	१५	११	०	२६
७	हरियाली उद्यमी महिला समुह	मानपुर	२५	३५४२	११	१३	१	०	२५
	विजयपुर उद्यमी महिला समुह	विजयपुर	२५	३५५४	१३	५	७	०	२५
	सरस्वती उद्यमी महिला समुह	मोतीपुर	३०	४२१०	०	३०	०	०	३०
८	लालिगुरास उद्यमी महिला समुह	कोइलाबास	२५	३२५१	५	७	१३	०	२५
	सयपत्री उद्यमी महिला समुह	कोइलाबास	१९	२६८३	२	९	५	३	१९
जम्मा :			५१३	७२९२५	८५	२८७	१३७	४	५१३

३.१५ बाखाको आधुनिक नमूना खोर निर्माण :

गढवा गा.पा.का को ढवटै वडामा गठन भएका मुल समुहका ८ जना कृषकलाई बाखाको आधुनिक नमूना खोर निर्माण गर्नका लागि प्रति खोर रु. ७५,०००/- का दरले अनुदान रकम हस्तान्तरण गरिएको छ ।

गढवा गा.पा.मा बाखाको आधुनिक नमूना खोर निर्माण बिबरण :

वडा नं.	समुहको नाम	ठेगाना	नमूना खोर संख्या	जातजाती				
				दलित	जनजाती	ब्राह्मण क्षेत्री	अन्य	जम्मा
१	प्रगतिशिल उद्यमी महिला समुह	बनवारी	१	०	१	०	०	१
२	चिमचिमे उद्यमी महिला समुह	चिमचिमे	१	०	१	०	०	१
३	सुपैला पुर्विठोल उद्यमी महिला समुह	सुपैला	१	०	०	१	०	१

४	नवज्योती उद्यमी महिला समुह	सुतैया	१	०	०	१	०	१
५	सिमलतारा उद्यमी महिला समुह	सिमलतारा	१	०	१	०	०	१
६	हरियाली उद्यमी महिला समुह	मतपुर	१	०	०	१	०	१
७		मानपुर	१	०	१	०	०	१
८	लालिगुरास उद्यमी महिला समुह	कोइलाबास	१	०	१	०	०	१
जम्मा :			८	०	५	३	०	८

३.१६ साना पशुको आधुनिक खोर निर्माण तथा सुधार :

राजपुर र गढवा गाँउपालिकामा परम्परागत शैलिमा पशु पालन गरिरहेका साना किसानहरुलाई ब्यवासायिक पशुपालन गर्न र ब्यवसायबाट परिवारको आम्दानीमा वृद्धी गर्ने उद्देश्यले १३८ वटा साना पशुको खोर निर्माण गरिएको छ । प्रतिखोर रु. २०,०००/- का दरले अनुदान उपलब्ध गराई सदस्यको लागत सहभागीतामा खोर निर्माण सम्पन्न भएको हो । बाखाको खोर निर्माण तथा सुधारमा परियोजनाबाट ७० प्रतिशत र कृषकबाट ३० प्रतिशत लागत सहभागितामा निर्माण गरिएको छ । खोर निर्माण पश्चात बाखाहरुको बासस्थानका लागि धेरै सजिलो र अत्यन्त राम्रो भएकोले बाखा पालन गर्न किसानहरु उत्साहित भएका छन् ।

राजपुर गा.पा.मा निर्माण सम्पन्न खोरको विवरण :

वडा नं.	समुहको नाम	समूह सदस्यको नाम	अनुदान रकम	किसानको लागत	जम्मा लागत
१	छाया स्वावलम्बन महिला समूह गुरुडखोला : १० जना	रामकली बुढा मगर	२००००	२६२००	४६२००
		खगी कुमारी हमाल	२००००	२४१००	४४१००
		वर्षा हमाल	२००००	२३३००	४३३००
		मुनु बुढा मगर	९५००	१००००	३४०००
		दिलमाया मल्ल	२००००	२५८००	४५८००
		मतीसरा बुढा मगर	२००००	२४५००	४४५००
		तुल्सा मल्ल	२००००	२१४००	४१४००
		रमा बुढा मगर	२००००	२२५००	४२५००
		शर्मिला डागी	२००००	२११००	४११००
		बेली दर्लामी मगर	२००००	१५६००	३२६००
बरपिपल स्वावलम्बन महिला समूह रसरीखोला : ८ जना		जयमती बुढा मगर	२००००	२५४००	४५४००
		बमकुमारी घर्ति	२००००	२३१००	४३१००
		रजमती बुढामगर	२००००	२७२००	४७२००
		रूमी सुनार	२००००	२१२००	४१२००

		सिता कुमारी बुढा	२००००	२१५००	४१५००	
		कल्पना बुढा	२००००	२२३००	४२३००	
		भमकुमारी पुन	२००००	२२७००	४२७००	
		गौरी राना	२००००	२२८००	४२८००	
		शितल उद्यमी महिला समूह : २ जना	तुल्सी पुन	२००००	२४६००	४४६००
		तिलसरी बुढा मगर	२००००	२६५००	४६५००	
५	फूलबारी स्वावलम्बन महिला समूह सालभौरी ठलोगल्ली : ४ जना	कमला चौधरी	२००००	८०००	२८०००	
		कृष्णि चौधरी	२००००	२००००	४००००	
		सरोज कु. चौधरी	२००००	१८०००	३८०००	
		लक्ष्मी कुमारी थारू	२००००	२००००	४००००	
६	परिवर्तन महिला स्वावलम्बन समूह कल्याणपुर नाका : १० जना	बिमला राना	२००००	२२४७०	४२४७०	
		गोमा नेपाली	२००००	१६९९०	३६९९०	
		बिना बोहरा	२००००	१७३८५	३७३८५	
		डिल्ली बुढा	२००००	१९६५५	३९६५५	
		बिमला बुढा	२००००	२१३७०	४१३७०	
		दिलु घर्ति	२००००	१८२००	३८२००	
		राम कुमारी घर्ति	२००००	१९५००	३९५००	
		निमा पुन	२००००	१८१९५	३८१९५	
		मन्जु घर्ति	२००००	२०८००	४०८००	
		सरिता घर्ति	२००००	२१४३०	४१४३०	
		जुनतारा महिला स्वावलम्बन समूह राजपुर : ९ जना	गोमा चौधरी	२००००	२१०००	४१०००
			सतरूपा चौधरी	२००००	२१५५०	४१५५०
			कमला डागी	२००००	१९२००	३९२००
			ईन्द्रकुमारी के.सी.	२००००	१९३४०	३९३४०
कुन्ता देवि के.सी.	२००००		२०२७०	४०२७०		
सगुन चौधरी	२००००		१९१९०	३९१९०		
मंगली चौधरी	२००००		१९९८०	३९९८०		
बिनुकुमारी के.सी.	२००००		२१९५०	४१९५०		
दिदी बहिनी उद्यमी महिला समूह : २ जना	मैनामोती चौधरी	२००००	१८९९०	३८९९०		
	धनपट्ट चौधरी	२००००	२२३१०	४२३१०		
	दिपा रावत	२००००	१९५६०	३९५६०		
७	नयागाउ स्वावलम्बन महिला समूह बनकट्टी : ५ जना	शर्मिला बिटालु	२००००	३५०००	५५०००	
		धनिसरा(फटाली) नेपाली	२००००	३००००	५००००	
		गिता नेपाली	२००००	३००००	५००००	
		बिमला बस्नेत	२००००	३५०००	५५०००	
		नन्दी कवर	२००००	३५०००	५५०००	
बेलघारी स्वावलम्बन महिला समूह लैवरूवा : ९ जना	बिना कुमाल	२००००	४००००	६००००		
	हिमा बोटे	२००००	५००००	७००००		
	गिता बोटे	२००००	२५०००	४५०००		
	मिना वली	२००००	३२०००	५२०००		

	शर्मिला बोटे	२००००	४००००	६००००
	ललिता वि.क.	२००००	३५०००	५५०००
	मनिता बोटे	२००००	५००००	७००००
	हरिकला बोटे	२००००	४००००	६००००
	भूप्री वली	२००००	५००००	७००००
जम्मा		११,६९,५००	१४,६४,१३५	२६,४५,१३५

साना पशु बाखाको खोर निर्माण/सुधार जातजातिगत विवरण : ५९

वडा नं.	समूहको नाम	दलित		जनजाती		बाहुन/क्षेत्री		अन्य		जम्मा	
		म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु
१	छाया स्वावलम्बन महिला समूह गुरुङखोला	०	०	५	०	५	०	०	०	१०	०
	बरपिपल स्वावलम्बन महिला समूह रसरीखोला	१	०	७	०	०	०	०	०	८	०
	शितल उद्यमी महिला समूह	०	०	२	०	०	०	०	०	२	०
५	फूलबारी स्वावलम्बन महिला समूह सालभौरी ठलोगल्ली : ४ जना	०	०	४	०	०	०	०	०	४	०
६	परिवर्तन महिला स्वावलम्बन समूह कल्याणपुर नाका	१	०	८	०	१	०	०	०	१०	०
	जुनतारा महिला स्वावलम्बन समूह राजपुर	०	०	५	०	४	०	०	०	९	०
	दिदी बहिनी उद्यमी महिला समूह	०	०	१	०	१	०	०	०	२	०
७	नयागाउ स्वावलम्बन महिला समूह बनकट्टी	३	०	०	०	२	०	०	०	५	०
	बेलघारी स्वावलम्बन महिला समूह लैबरूवा	१	०	६	०	२	०	०	०	९	०
	जम्मा	६	०	३८	०	१५	०	०	०	५९	०

गढवा बाखाको सुधारिएको खोर निर्माणको विवरण

वडा नं.	समूहको नाम	ठेगाना	खोर संख्या	जातजाती				
				दलित	जनजाती	ब्राह्मण क्षेत्री	अन्य	जम्मा
१	प्रगतिशिल उद्यमी महिला समूह	बनबारी	४	०	३	१	०	४
२	नमुना उद्यमी महिला समूह	चिमचिमे	१०	०	७	३	०	१०
	चिमचिमे उद्यमी महिला समूह	चिमचिमे	१	०	१	०	०	१
३	सुपैला पुर्वितोल उद्यमी महिला समूह	सुपैला	६	०	४	२	०	६
	सुपैला पश्चिमटोल उद्यमी महिला समूह	सुपैला	४	०	०	४	०	४
४	पहुरा उद्यमी महिला समूह	सालभुण्ड	३	०	३	०	०	३
	नवज्योती उद्यमी महिला समूह	सुतैया	८	०	०	८	०	८
५	सागर उद्यमी महिला समूह	सुनपुरुवा	३	१	०	२	०	३
	सिमलतारा उद्यमी महिला समूह	सिमलतारा	८	०	७	१	०	८
६	जुनतारा उद्यमी महिला समूह	बनघुस्री	१०	३	६	१	०	१०
	हरियाली उद्यमी महिला समूह	मतपुर	२	०	२	०	०	२

७	विजयपुर उद्यमी महिला समुह	विजयपुर	११	५	२	४	०	११
	सयपत्री उद्यमी महिला समुह	कोइलाबास	१	०	०	१	०	१
८	लालिगुरास उद्यमी महिला समुह	कोइलाबास	८	१	४	३	०	८
जम्मा :			७९	१०	३९	३०	०	७९

३.१७ ठुला पशुको भकारो निर्माण/सुधार :

राजपुर गाँउपालिका वार्ड नं. ३का ४४घरपरिवारको भकारो सुधार गरिएको छ । प्रत्येक सदस्यहरुलाई प्रति भकारो रु. २०,०००/का दरले अनुदान रकम र सदस्यहरुको लागत सहभागितामा भकारो सुधार कार्यक्रम गरिएको थियो ।

• ठुला पशुको भकारो निर्माण/सुधार : ४४ वटाको विवरण :

वडा नं.	समुहको नाम	समूह सदस्यको नाम	अनुदान रकम	किसानको लागत	जम्मा लागत
३	गौरी महिला स्वावलम्बन समूह खरदरिया पूर्व टोल : २४ जना	रिता चौधरी	२००००	१५७७०	३५७७०
		ठकुरी यादव	२००००	१०३३०	३०३३०
		पार्वती यादव	२००००	१०३३०	३०३३०
		फुलमती यादव	२००००	३३०२०	५३०२०
		प्रभावती यादव	२००००	२१५७०	४१५७०
		तारावती यादव	२००००	१२५४०	३२५४०
		पुजा कुमारी यादव	२००००	१५१३०	३५१३०
		रेखाकुमारी यादव	२००००	४०६६०	६०६६०
		दिपा तेली	२००००	१०९७०	३०९७०
		शुसिला देवि शाह	२००००	१२४९०	३२४९०
		खेमकली तेली	२००००	२१३८०	४१३८०
		बृजामती यादव	२००००	१६५२०	३६५२०
		चन्द्रावती यादव	२००००	१३२६०	३३२६०
		सुर्जावती यादव	२००००	१६४३०	३६४३०
		रामवति यादव	२००००	१४३५०	३४३५०
		रनियाकुमारी यादव	२००००	३६३३०	५६३३०
		मैनावती यादव	२००००	१२७१०	३२७१०
		चन्द्रपति यादव	२००००	२२४८०	४२४८०
		विमला कुमारी यादव	२००००	१८४००	३८४००
		सिता कुमारी यादव	२००००	२३२६०	४३२६०
		प्रमिला कुमारी यादव	२००००	१२२५०	३२२५०
		सुन्दरपता टेली	२००००	१७१८०	२७१८०
		जुगी चौधरी	२००००	१५७७०	३५७७०
		विष्णु कुमारी यादव	२००००	१३३६०	३३३६०
लक्ष्मी महिला उद्यमी समूह	तारावती यादव	२००००	१६८३०	३६८३०	

प्रतापपुर	समिक्षा यादव	२००००	८६९०	२८६९०
	सफलता चौधरी	२००००	८६९०	२८६९०
	लक्ष्मी यादव	२००००	१६५७०	३६५७०
	प्रेम कुमारी यादव	२००००	१०३५०	३०३५०
	राज कुमारी यादव	२००००	१११२०	३११२०
	राम जानकी अहिर	२००००	१३२६०	३३२६०
	सुर्जसती यादव	२००००	१०६००	३०६००
	मिना कुमारी अहिर	२००००	१०९१०	३०९१०
	शुस्मिता यादव	२००००	१३८९०	३३८९०
	रविता कुमारी यादव	२००००	१०६९०	३०६९०
	कलावती यादव	२००००	१६६९०	३६६९०
	संगिता कुमारी यादव	२००००	८६९०	२८६९०
	मिना कुमारी यादव	२००००	१४९४०	३४९४०
	सुर्जवती यादव	२००००	१०६००	३०६००
	मन्जु कुमारी यादव	२००००	९११०	२९११०
	विमला यादव	२००००	१७१५०	३७१५०
सिउरजिया यादव	२००००	७९८०	२७९८०	
गिता यादव	२००००	११४९०	३१४९०	
शिव कुमारी यादव	२००००	१४३५०	३४३५०	
जम्मा	४४ जना	८,८०,०००	६,७९,०९०	१५,४९,०९०

● ठूला पशुको भकारो निर्माण/सुधार लाभग्राहीको जातजातिगत विवरण

वडा नं.	समूहको नाम	दलित		जनजाती		बाहुन/क्षेत्री		अन्य		जम्मा	
		म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु
३	गौरी महिला स्वावलम्बन समूह खरदरिया पूर्व टोल	०	०	२	०	०	०	२२	०	२४	०
	लक्ष्मी महिला उद्यमी समूह प्रतापपुर	०	०	०	०	०	०	२०	०	२०	०
जम्मा		०	०	२	०	०	०	४२	०	४४	०

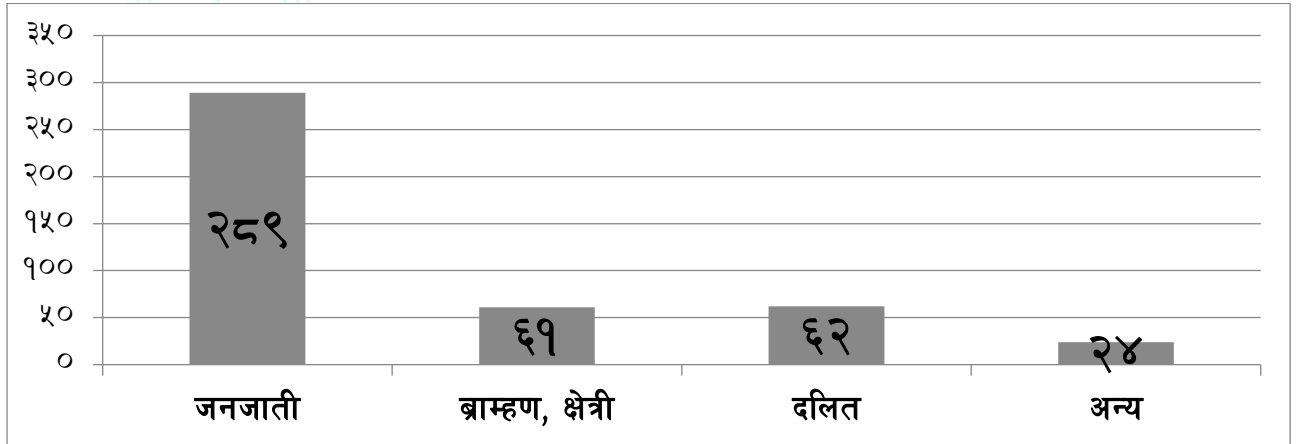
३.१८ पशु तथा स्रोतको उचित व्यवस्थापन तालिम (मूल समूह) :

राजपुर गाउँपालिकामा गठन भएका १८वटा मूल समूहका सदस्यहरुलाई पशु तथा स्रोतको उचित व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम प्रदान गरिएको छ । सो तालिममा पशुको हेरचाह, रोगबाट सुरक्षा, खनिज ढिक्का बनाउने तरिका, सुरक्षित खोर र व्यवसायीक पशुपालन सम्बन्धी क्षमता विकास कसरी गर्न सकिन्छ भन्ने बारेमा सहजीकरण गरिएको थियो । सो तालिममा ४३६ जना सहभागी भएका थिए ।

वडा नं.	समूहको नाम	दलित		जनजाती		बाहुन/क्षेत्री		अन्य		जम्मा	
		म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु
१	छाँया स्वावलम्बन महिला समूह गुरुडखोला	३	०	९	०	१४	०	०	०	२६	०
	बरपिपल स्वावलम्बन महिला समूह रसरीखोला	५	०	१८	०	०	०	०	०	२३	०
	भरना स्वावलम्बन महिला समूह कठवेरुवा	०	०	२३	०	०	०	०	०	२३	०

२	मिलन चोक स्वावलम्बन महिला समूह मटेरिया	१	०	१०	०	११	०	०	०	२२	०
	हरियाली स्वावलम्बन महिला समूह चप्फा	१८	०	६	०	०	०	०	०	२४	०
	प्रगती उद्यमी महिला समूह गहिरा	०	०	२२	०	०	०	०	०	२२	०
३	गौरी महिला स्वावलम्बन समूह खरदरिया पूर्व	०	०	२	०	०	०	२०	०	२२	०
	मिलिजुली महिला स्वावलम्बन समूह, करझाखोला	३	०	१७	०	४	०	१	०	२५	०
४	हरियाली स्वावलम्बन महिला कृषि समूह दुलैया	०	०	२१	०	४	०	०	०	२५	०
	सुनछहारी उद्यमी महिला समूह रोहिनिया	०	०	२५	०	०	०	०	०	२५	०
	छहरा स्वावलम्बन महिला कृषि समूह मुङ्गेठाखोला	२	०	१२	०	५	०	१	०	२०	०
५	फूलवारी स्वावलम्बन महिला समूह सालभौरी ठूलोगल्ली	०	०	२६	०	०	०	०	०	२६	०
	लाली गुराँश स्वावलम्बन महिला समूह महतिनीखोला	५	०	२२	०	२	०	०	०	२९	०
	उज्यालो स्वावलम्बन महिला समूह सालभौरी पूर्वटोल	३	०	२१	०	०	०	०	०	२४	०
६	परिवर्तन महिला स्वावलम्बन समूह कल्याणपुर नाका	७	०	१४	०	३	०	०	०	२४	०
	जुनतारा महिला स्वावलम्बन समूह राजपुर	०	०	१७	०	९	०	०	०	२६	०
७	नयाँगाउँ स्वावलम्बन महिला समूह बनकट्टी	११	०	६	०	४	०	३	०	२४	०
	बेलघारी स्वावलम्बन महिला समूह लैबरुवा	४	०	१६	०	६	०	०	०	२६	०
जम्मा		६२	०	२८७	०	६२	०	२५	०	४३६	०

- पशु तथा स्रोतको उचित व्यवस्थापन तालिममा सहभागीहरुको जातिगत अवस्था (मूल समूह)

- पशु तथा स्रोतको उचित व्यवस्थापन तालिम जातजातिगत विवरण (उपहार समूह)

वडा नं.	समूहको नाम	दलित		जनजाती		बाहुन/क्षेत्री		अन्य		जम्मा	
		म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु
१	शितल उद्यमी महिला समूह रसरीखोला	१०	२	१२	०	०	०	०	०	२२	२
२	चौतारी उद्यमी महिला समूह मटेरिया	१	०	१५	०	०	०	८	०	२४	०
	गरिमा उद्यमी महिला समूह गहिरा	०	०	२९	०	२	०	०	०	३१	०
३	लक्ष्मी महिला उद्यमी समूह प्रतापपुर	०	०	१	०	१	०	२३	०	२५	०
	प्रगति महिला उद्यमी समूह करझाखोला	१७	०	१	०	३	०	०	०	२१	०
	हरियाली महिला उद्यमी समूह सेमरहना	१	०	११	०	२	१	१०	०	२४	१
४	सिर्जनशील उपहार महिला कृषि समूह भुर्किहवा	८	०	६	०	३	०	८	०	२५	०

	डाँफे उपहार महिला कृषि समूह दुलैया	०	०	६	०	५	०	८	०	१९	०
	लक्ष्मी उपहार महिला कृषि समूह दुलैया	१	०	२	०	०	०	२२	०	२५	०
५	शितल उपहार महिला समूह तिनघरुवा	०	०	२०	०	३	०	१	०	२४	०
	छाँया उद्यमी उपहार महिला समूह सिमलखुट्टी	१	०	१६	०	४	०	०	०	२१	०
६	दिदी उद्यमी महिला समूह खयरभट्टी	६	०	१६	०	१	०	१	०	२४	०
	प्रगती उद्यमी महिला समूह गंगदी	०	०	२५	०	०	०	०	०	२५	०
७	नमूना उपहार समूह सिक्टा	०	१	४	०	२०	१	०	०	२४	२
	जम्मा	४५	३	१६४	०	४४	२	८१	०	३३४	५

पशु तथा स्रोतको उचित व्यवस्थापन तालिम (मूल समूह) :

गढवा गाउँपालिकामा गठन भएका १० वटा मूल समूहलाई पशुको उचित व्यवस्थापन तालिम प्रदान गरिएको छ । तालिममा पशुको हेरचाह, रोगबाट सुरक्षा, खनिज ठिक्का बनाउने तरिका, सुरक्षित खोर र व्यवसायीक पशुपालन सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि कसरी गर्ने भन्ने बारेमा सहजीकरण गरिएको थियो । सो तालिममा २२५ जना सहभागी रहेका थिए ।

वडा नं.	समूहको नाम	मिति	दलित		जनजाती		बाहुन/क्षेत्री		अन्य		जम्मा
			म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	
३	सुपैला पूर्वी उद्यमी महिला समूह, सुपैला पूर्वी टोल	२०२३/०५/१५	०	०	२६	०	०	०	०	०	२६
१	मिलिजुलि उद्यमी महिला समूह, डाडाँगाऊ	२०२३/०५/११	३	०	११	०	१२	०	०	०	२६
१	प्रगतिशिल उद्यमी महिला समूह, बनबारी	२०२३/०५/१३	७	०	१०	०	७	०	१	०	२५
३	सुपैला पश्चिम उद्यमी महिला समूह, सुपैला पश्चिम टोल	२०२३/०५/१७	०	०	२०	०	५	०	०	०	२५
८	लालीगुरास उद्यमी महिला समूह, डाडाँगाऊ	२०२३/०५/०८	५	०	१०	०	१०	०	०	०	२५
७	हरियाली उद्यमी महिला समूह, मानपुर	२०२३/०५/१७	१०	०	२	०	६	०	०	०	१८
७	विजय उद्यमी महिला समूह, विजयपुर	२०२३/०५/१९	१०	०	१२	०	१	०	०	०	२३
६	हरियाली उद्यमी महिला समूह, पिपलडाँडा	२०२३/०५/१६	३	०	१५	०	७	०	०	०	२५
८	सयपक्रि उद्यमी महिला समूह, कोईलावास	२०२३/०५/०८	१	०	३	०	३	०	३	०	१०
४	पहुरा उद्यमी महिला समूह, नयाँवस्ती	२०२३/०६/०५	०	०	१२	०	१०	०	०	०	२२
	जम्मा		३९	०	१२१	०	६१	०	४	०	२२५

३.१९ सामुदायीक कृषि तथा पशु उद्यम सहजकर्ता (केभ) तालिम :

ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र, घोराही दाड

राजपुर र गढवा गा.पा.मा संचालीत कृषि तथा पशुमा आधारित साना किसान तथा युवा उद्यमशिलता साभेदारी परियोजना अन्तरगत पालिकामा रहेका १८ जना युवाहरूलाई स्व-रोजगार तथा उद्यमी बनाउने हेतुले ३५ दिने पशु उपचार पद्धती शिक्षा र ७ दिनको कृषि तालिम प्रदान गरिएको छ । सो गाँउपालिका क्षेत्रभित्र पशु र कृषि क्षेत्रमा देखिएका समस्याहरूको फिल्डमै पुगेर प्राविधिक ज्ञान सहित उपचार गरि सेवा प्रदान गर्दै आइरहेका छन् ।

राजपुर गाउँपालिकामा सेवा प्रदान गरिरहेको सामुदायीक कृषि तथा पशु उद्यमीहरूको विवरण :

वडा नं.	केभको नाम	सम्पर्क नं.	दलित		जनजाती		बाहुन/क्षेत्री		अन्य		जम्मा	
			म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु
१	अशोक चौधरी	९८०९५९२४८८	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१
	गुल्शन सुनार	९७४८७१०७४६	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१
२	सन्तु कुमार चौधरी	९८२२९८१८७३	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१
३	गोविन्द प्रसाद यादव	९८१०८३१८८४	०	०	०	०	०	०	०	१	०	१
५	पूर्ण बहादुर यादव	९८६४४२८३३१	०	०	०	०	०	०	०	१	०	१
	गंगाराम यादव	९८४७९१६७१९	०	०	०	०	०	०	०	१	०	१
६	प्रदिप चौधरी	९८१०८२८४४७	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१
	सुमित्रा खड्का	९७६८२६९७६	०	०	०	०	१	०	०	०	१	०
७	विपिन कुमाल	९७४५९७१२८१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१
	शिशिर वि.क.	९७४५२२७७७५	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१
जम्मा			०	२	०	४	१	०	०	३	१	९

- गढवा गाउँपालिकामा सेवा प्रदान गरिरहेको सामुदायीक कृषि तथा पशु उद्यमीहरूको विवरण :
- तालिममा सहभागी उद्यमीहरू :

क्र.सं.	नाम थर	ठेगाना	जातजाती				सम्पर्क नं.
			दलित	जनजाती	ब्राह्मण क्षेत्री	अन्य	
१	महेश कुमाल	गढवा - १	०	१	०	०	९८६९७४७९३१
२	गोविन्द बहादुर रायमाफि	गढवा - ४	०	०	१	०	९८१८८१८९३७
३	भेक बहादुर वि.क.	गढवा - ७	१	०	०	०	९८६८३६४६९६
जम्मा :			१	१	१	०	

- हाल सेवा प्रवाह गरिरहेका उद्यमीहरू :

क्र.सं.	नाम थर	ठेगाना	जातजाती				सम्पर्क नं.
			दलित	जनजाती	ब्राह्मण क्षेत्री	अन्य	
१	दशरथ चौधरी	गढवा - २	०	१	०	०	९८१०८९६९८९
२	संदिप कहाँर	गढवा - ३	०	०	०	१	९८४७८४७०४६
३	हरदास यादव	गढवा - ५	०	०	०	१	९८६६८०७५१८

४	चन्द्र प्रकास गैरे	गढवा - ६	०	०	१	०	९८६६७३३७४५
५	पुष्प राज यादव	गढवा - ८	०	०	०	१	९८४७८९७९२९
जम्मा :			०	१	१	३	

३.२० सामाजिक परीक्षण :

आर्थिक वर्षमा गरेका कामहरुको सामाजिक तथा सार्वजनिक रूपमा मूल्यांकन गर्ने पद्धती नै सामाजिक परीक्षण हो । संस्थाको योजना, नीति, कार्यक्रम, आयोजना कार्यान्वयन र सेवा प्रवाहले आर्थिक सामाजिक विकासमा गरेको समग्र योगदानको लेखाजोखा, विश्लेषण र मूल्यांकन गर्ने गरिन्छ । कार्यक्रमको लक्ष्य, उद्देश्य, बजेट, आम्दानी तथा यसबाट प्राप्त नतिजा, उपलब्धी र खर्च आदिका वारेमा सरोकारवालाहरु बिच जानकारी गराउने, लेखाजोखा र मूल्यांकन गर्ने कार्य निकै महत्वपूर्ण हुन्छ । संस्थाको

सामाजिक जिम्मेवारी, यसलाई पालना गर्न भएको प्रयास र कार्य सम्पादनको लेखाजोखा गर्ने काम सामाजिक जवाफदेहिताको एक महत्वपूर्ण पक्ष हो । आर्थिक वर्षमा सम्पादन भएका कार्यक्रम र त्यसको सामाजिक उपलब्धी तथा कार्य सम्पादनको लेखाजोखाका लागि प्रत्येक वर्षमा एक पटक सामाजिक परीक्षण गर्नु पर्दछ । सामाजिक परीक्षणका सैद्धान्तिक पक्ष र व्यवहारिक पक्षलाई समेटदै कार्यक्रमले ल्याएको सामाजिक उपलब्धी र सामाजिक जिम्मेवारी बहन गर्न सक्ने संस्थागत क्षमताको सामाजिक विकासका सूचकका आधारमा लेखाजोखा गरि परियोजनाको सामाजिक परीक्षण गरिएको हो । यस कार्यक्रममा संस्थाका संस्थापक अध्यक्ष श्री आसमानी चौधरीको अध्यक्षता, राजपुर गा.पा.का अध्यक्ष श्री शरद कुमार बुढाथोकीको प्रमुख आतिथ्यता, उपाध्यक्ष श्री धनपती देवी यादव र प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत श्री विष्णु प्रसाद पाण्डेयको विशिष्ट आतिथ्यतामा ७ वटै वडाका वडा अध्यक्ष तथा अन्य जनप्रतिनिधिहरु, विषयगत शाखाका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरु, नागरिक समाजका प्रतिनिधि, संचारकर्मी र लक्षित समुदायको समेत सहभागीता रहेको थियो ।

यसै गरी गढवा गाउँपालिकामा पनि परियोजना अर्न्तगत सम्पन्न भएका क्रियाकलापहरूको सामाजिक परिक्षण गरिएको छ । कार्यक्रममा संस्थाका संस्थापक अध्यक्ष श्री आसमानी चौधरीको अध्यक्षता, गढवा

गा.पा.का अध्यक्ष श्री यम नारायण शर्माको प्रमुख आतिथ्यता, उपाध्यक्ष श्री शारदा कुमारी चौधरी र प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत श्री आषिस चौधरीको विशिष्ट आतिथ्यतामा ८ वटै वडाका वडा अध्यक्ष तथा अन्य जनप्रतिनिधि, विषयगत शाखाका प्रमुख तथा प्रतिनिधि, नागरिक सामाजका प्रतिनिधिहरू, संचारकर्मी र लक्षित समुदाय लगायतको सहभागीता रहेको थियो ।

सामाजिक परीक्षकले अनुसन्धानात्मक विधि प्रयोग गरि परियोजनाको सन्दर्भ सामाग्री, रणनीतिक योजना, वार्षिक योजना, कार्य सम्पादन प्रतिवेदन, उपलब्धी तथा प्रभाव सम्बन्धी अभिलेखहरू, स्थलगत अवलोकन, अर्न्तवार्ता: सेवाग्राही, वडा स्तरका प्रमुख/प्रतिनिधि, नागरिक समाज र समुहगत छलफलबाट आएको निचोडको आधारमा प्रतिवेदन तयार गरि सामाजिक परिक्षक श्री दुर्गालाल के.सी.ले प्रस्तुतीकरण गर्नुभएको थियो ।

सि. नं.	स्थान	सामाजिक परीक्षण भएको मिति	दलित		जनजाती		बाहुन/क्षेत्री		अन्य		जम्मा
			म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	
१	राजपुर गाउँपालिका	२०२३/०७/०६	२	२	२	४	३	६	३	४	२६
२	गढवा गाउँपालिका	२०२३/०७/०८	०	०	१	७	०	८	०	२	१८

३.२१ परियोजना अनुगमन तथा समन्वय समितिका पदाधिकारीहरू बाट परियोजना क्षेत्रको भ्रमण :

राजपुर गा.पा. क्षेत्रमा परियोजना द्वारा आ.व.२०७९/०८० मा सम्पन्न गरेका सम्पूर्ण क्रियाकलापहरूको

संचालन, गुणस्तर, र उपलब्धीहरूको पालिका स्तरिय परियोजना अनुगमन तथा समन्वय समितिबाट स्थलगत अध्ययन तथा अनुगमन गरिएको छ । ७ वटै वडामा सम्पन्न भएका कार्यक्रमको अनुगमन तथा फिल्ड भ्रमण राजपुर गा.पा.का अध्यक्ष श्री शरद बुढाथोकी, उपाध्यक्ष श्री धनपती देवि यादव, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत श्री बिष्णु कुमार पाण्डेय, ७ वटा वडाका अध्यक्ष, कार्यपालिका सदस्यहरू,

विषयगत शाखाका शाखा प्रमुखहरू, हेफर प्रोजेक्ट नेपालका वरिष्ठ कार्यक्रम अधिकृत श्री महेश कुमार आचार्य, साभेदार संस्थाका परियोजना फोकल पर्सन श्री भिमकान्त चौधरी, परियोजना संयोजक गिरिराज शर्मा लगायतको उपस्थितिमा फिल्ड भ्रमण तथा अनुगमन गरिएको थियो । पालिका प्रमुख तथा पदाधिकारीले समुदायमा कार्यक्रम निककै महत्वपूर्ण तथा प्रभावकारी रूपमा संचालन भएको भन्दै कामको प्रशंसा समेत गर्नुभएको थियो ।

यसैबिच गढवा गाँउपालिकामा परियोजना अन्तर्गत भएका गतिविधिहरुको अनुगमन तथा अबलोकन गरिएको छ । ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र दाङका अध्यक्ष श्री आसमानी चौधरी, गढवा गाँउपालिकाका अध्यक्ष श्री यमनारायण शर्मा, उपाध्यक्ष श्री शारदा कुमारी चौधरी र प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत श्री आषिस चौधरी, ढ वटै वडाका वडा अध्यक्ष तथा अन्य जनप्रतिनिधि, विषयगत शाखाका प्रमुख तथा प्रतिनिधि, नागरिक सामाजका प्रतिनिधि र संचारकर्मी सहितको उपस्थितिमा परियोजना कार्यक्षेत्रमा अनुगमन गरिएको थियो ।

परियोजना अनुगमन तथा समन्वय समितिबाट परियोजना क्षेत्र भ्रमणमा उपस्थितीको विवरण :

सि. नं.	स्थान	दलित		जनजाती		बाहुन/क्षेत्री		अन्य		जम्मा	
		म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु
१	राजपुर १,२,३,४,५,६,७	२	२	२	८	२	११	२	३	८	२४
२.	गढवा १,२,३,४,५,६,७,८	०	०	४	४	३	५	०	३	७	१२

३.२३ सूचना पाटी प्रकाशन :

राजपुर र गढवा गा.पा.मा परियोजनामा माफर्त सञ्चालन हुने क्रियाकलाप र अनुमानीत बजेट सम्बन्धी नागरिक वडापत्र तयार गरि पालिकाको प्राङ्गणमा सूचना टाँस गरिएको छ ।

४. उन्नतशिल कृषि खेती परियोजना

Improved Agri Farming Project (IAFP)

(२०७९ साउन देखि २०७९ पुष सम्म)

४.१ परिचय :

निर्वाहमूखी खेती गर्दै आएका सीमान्कृत, दलित, जनजाति, महिलाहरुलाई व्यावसायिक, आत्मनिर्भर र उच्चमी बनाउने उद्देश्यका साथ उन्नतशिल कृषि खेति परियोजना सञ्चालन हुदै आएको छ । संस्थाले आत्मनिर्भर लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड र विभिन्न सरोकारवाला निकायहरु सँगको समन्वयमा दाङ जिल्लाको विभिन्न १७ स्थानमा तालिम सम्पन्न गरेको छ । सो तालिममा जम्मा २३७ जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

४.३ कन्ये च्याउ खेती तालिम

च्याउ खेती व्यावसायिक रूपमा थोरै लगानीमा सजिलो र छिटो आमदानी लिन सकिने एक गतिलो आधार हो । यस संस्थाले विभिन्न स्थानीय तहमा सैद्धान्तिक र प्रयोगात्मक रूपमा कन्ये च्याउ खेती तालिम सञ्चालन गर्दै आईरहेको छ । तालिममा परालको छनोट, कटाई, सरसफाई, विउ रोप्ने, च्याउ राख्ने कोठाको व्यवस्थापन, रोगकिरा व्यवस्थापन, च्याउ टिप्ने तरीकाको बारेमा सहभागीहरूलाई प्रशिक्षण दिईएको थियो । तालिम प्राप्त गरिसके पछि सहभागीहरूले आफूले सिकेको सीपको सदुपयोग गरि व्यवसायिकता तर्फ उन्मुख भएका छन् । ११ स्थानमा संचालन गरिएको च्याउ खेती तालिममा जम्मा १सय ७६ जनाको सहभागीता रहेको थियो ।

मिति	स्थान	समन्वय	पटक	सहभागी			
				जनजाति	दलित	अन्य	जम्मा
२०७९ कात्तिक २७	घोराही कूहीरेपानी	३ रेडियो स्रोता समुह	१	२	४	८	१४
२०७९ मंसिर १५	घोराही गुलरीया	१७ घोराही शाखा	१	१३	०	१	१४
२०७९ मंसिर २५	घोराही कूहीरेपानी	३ सुधार.सा.म.उ सहकारी लि	१	२०	०	०	२०
२०७९ मंसिर २६	घोराही १३ बनगाउँ	ज्यामीरे सा.उ.म सहकारी लि	१	१	४	३	८
२०७९ मंसिर २७	घोराही १३ बनगाउँ	ज्यामीरे सा.उ.म सहकारी लि	१	१२	०	३	१५
२०७९ पुष ९ र १०	घोराही मुक्तकमैया शिविर	१६ श्री जिरो क्लब	२	२२	०	०	२२
२०७९ पुष १२	घोराही १३ सेवार	ज्यामीरे सा.उ.म सहकारी लि	१	११	१	२	१४
२०७९ पुष १३	तुल्सीपुर मानपुर	१७ तुल्सीपुर ए शाखा	१	२३	०	०	२३
२०७९ पुष १७	तुल्सीपुर नवलपुर	११ तुल्सीपुर ए शाखा	१	२३	०	०	२३
२०७९ पुष १८	घोराही दुदेसोता	१३ ज्यामीरे सा.उ.म सहकारी लि	१	१०	०	२	१२
		पटक	११	१३७	९	१९	१६५

४.४ मौसमी/बेमौसमी व्यवसायिक तरकारी खेती तालीम

आत्मनिर्भर लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड, सुधार सामाजिक महिला उद्यमी सहकारी लि., ज्यामीरे सामाजिक महिला उद्यमी सहकारी लि. र सामी परियोजनाको समन्वय तथा सहकार्यमा दाङ जिल्लाको विभिन्न ६ स्थानमा मौसमी तथा बेमौसमी व्यवसायिक तरकारी खेती तालीम सञ्चालन गरिएको छ ।

तालीममा मौसम अनुसारका नर्सरी ब्याड बनाउने, लहरे बालीका बिउ पोली ब्यागमा रोप्ने, प्रतिकूल मौसममा लहरे बालीका बेर्ना उत्पादन गर्नको लागि हट बेड तयार गर्ने, वर्षा मौसममा काउली बाली समुह र टमाटरका बेर्ना उत्पादन गर्ने, भोल मल बनाउने, अदुवा बेसार खेती गर्ने, प्याज खेतीको सैद्धान्तिक ज्ञान र विधिको बारेमा सिकाईएको थियो । सो तालिममा जम्मा ७२ जना सदस्यहरुको सहभागिता रहेको थियो ।

RURAL WOMEN
DEVELOPMENT CENTER

मिति	स्थान	क्रियाकलाप	समन्वय	सहभागी			
				जनजाति	दलित	अन्य	जम्मा
२०७९ साउन २०	घोराही भिङ्गनी	३ तरकारी खेती संम्वन्धी अभिमुखीकरण	सु.सा.उ.म सहकारी	१०	०	०	१०
२०७९ भदौ २३	घोराही भिङ्गनी	३ बन्दा काउलीका बेना ट्रेमा राख्न सिकाउने	सु.सा.उ.म सहकारी	१३	०	०	१३
२०७९ भदौ २७	घोराही भिङ्गनी	३ नर्सरी ब्याड व्यावस्थापन तालीम	सु.सा.उ.म सहकारी	८	०	०	८
२०७९ भदौ ३१	घोराही बालापुर	३ वजारमुखी तरकारीका बेर्ना राख्ने तालीम	सु.सा.उ.म सहकारी	१४	०	१	१५
२०७९ असोज १	घोराही बनगाउँ	१३ बन्दा काउलीका बेना ट्रेमा राख्न सिकाउने	ज्यामीरे.सा.उ.म सहकारी	१५	१	०	१६
२०७९ असोज २	घोराही बालापुर	३ बन्दा काउलीका बेना ट्रेमा राख्न सिकाउने	सु.सा.उ.म सहकारी	९	०	१	१०
		जम्मा		६९	१	२	७२

USAID Team संगको अन्तरक्रिया कार्यक्रम

ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र दाडले प्रबर्द्धन गरेको आत्मनिर्भर लघुवित्त वित्तिय संस्था लि. बर्दिया शाखामा

आवद्ध महिला दिदिबहिनीहरु सँग USAID बाट पाल्नुभएका श्री रबिन बार्थलोन, श्री लिन स्नाइडर र श्री मेनका गुरुड सँग अन्तर्क्रियात्मक तथा छलफल कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ ।

अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रममा बोल्दै आत्मनिर्भर लघुवित्त वित्तिय संस्था लि.केन्द्र नम्बर १४५ की सदस्य रम्भा कुमारी थापाले आफु समुहमा बस्नु अघि मान्छेका अगाडी बोल्न डर लाग्ने गर्थ्यो तर अहिले सबैका अगाडी आफना कुरा निर्धक्क राख्न सक्ने क्षमताको विकास भएको बताउदै आफु

उद्यमी बन्न थालेको भनाई राख्नुभएको थियो । आत्मनिर्भर लघुवित्तको सदस्य पश्चात रम्भाले आफनो छोराछोरी लाई उच्च शिक्षा पढाउने साहस र आत्मविश्वास भनै बढेर आएको बताउनुभयो । आफुजस्ता दुखी गरिबहरुका लागि लघुवित्तले समुदायस्तरमा काम गरेकोमा धन्यवाद समेत दिनुभयो ।

कार्यक्रममा बोल्दै समुहका अर्का सदस्य कमला परियारले आफु समुहमा बसेपछि कर्जा लिएर बंगुरपालन गरी ब्यावसायिक उद्यमी बनेको बताउनुभयो, आफु ब्यावसायिक उद्यमी भएपछि अहिले घरपरिवार, समाजले निक्कै सम्मानजनक तरिकाले व्यवहार गर्ने गरेको बताउदै आगामी दिनमा जिल्लामै उत्कृष्ट उद्यमीका नामले चिनिने र अन्य व्यक्तिलाइ पनि रोजगार दिने लक्ष्य लिएको भनाई राख्नुभएका थियो । यस्तै अर्की सदस्य राधा अहिरनीले यस लघुवित्तको सदस्य बनिसके पछि १०हजार कर्जा लिएर भैसीको बच्चा पाडा किनेर ब्यवसायको सुरुवात गरेको बताउदै हाल अहिले १०वटा दुहुना

भैसी, ९वटा बाखाहरु रहेका छन् । भैसीको दुध, दहि र घ्यु सँगै वर्षेनी लाखौका बाखाहरु पनि बिक्री गर्न थालेको बताउने अहिरले श्रीमान् सँगै आफुले पनि घरको सम्पूर्ण आर्थिक जिम्मेवारी बहन गर्न पाउदा गर्वको अनुभुति हुने गरेको बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा बोल्दै कर्मठ सामाजिक उद्यमी महिला सहकारी संस्था लि.का अध्यक्ष ७६ बर्षिय श्री देविमाया थापाले ईच्छाशक्ति, चाहना र लगनशिलताले नै मान्छेलाई सफलता तिर लैजाने भन्दै आफनो महत्वपूर्ण भनाई राख्नुभएको थियो ।

ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र, घोराही दाङ

कार्यक्रममा बोल्दै USAID का लिन स्नाईडलले ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र दाङले प्रबर्द्धन गरेको आत्मनिर्भर लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेडले ग्रामीण भेगका अल्पसंयक, सिमान्तकृत तथा पछाडी पारिएको समुदाय अझ त्यसमा महिलाहरु लक्षित गरेर आर्थिक रुपान्तरणका लागि गरेको कामहरु र

दिदिबहिनीहरुले केहि गर्नुपर्छ भनेर देखाएको उत्सुकता प्रति धन्यवाद दिनुभएको थियो । कार्यक्रममा बोल्दै ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्रका अध्यक्ष श्री आसमानी चौधरीले आत्मनिर्भर र सशक्त समाजको सिर्जना गर्ने परिकल्पना अनुसार संस्थाको स्थापना गरिएको भन्दै २९वर्षको यो अबधीमा संस्थाले अन्य २ संस्थाहरुलाई स्थापना गरेको बताउनुभयो । कार्यक्रममा अध्यक्ष आसमानी चौधरीले उपस्थित सम्पूर्ण व्यक्तित्वहरु र USAID का महत्वपूर्ण अतिथिहरुलाई हार्दिक आभार सहित धन्यवाद दिनुभएको थियो।

समुह सदस्य नानीमैया थारु र साईपति चौधरीले स्वागत गित बाट स्वागत गर्नुभएको कार्यक्रममा आत्मनिर्भर लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेडका आन्तरिक लेखा परिक्षक नेप बहादुर चौधरी ले संस्थाको बारेमा जानकारी गराउनुभएको थियो, कार्यक्रमको सहजीकरण ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र दाङका सुचना अधिकारी पार्वती बस्नेतले गर्नुभएको थियो । कार्यक्रममा समुहमा आवद्ध सदस्य दिदिबहिनीहरुले थारु लोक संस्कृति भल्कीने खालको पहिरन सँगै नृत्य समेत प्रस्तुत गर्नुभएको थियो ।

६. वित्तीय साक्षरता तालीम

ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्रको आयोजना र आत्मनिर्भर लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड शाखा कार्यालय सँगको समन्वयमा केन्द्र/समुहका सदस्यहरुलाई आम्दानी, खर्च, बचत, ऋण लगानी, बिमा तथा बजेटको बारेमा आधारभुत सीप ज्ञान प्रदान गर्न, पैसाको सदुपयोग र सहि तरिकाले व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्यले वित्तीय साक्षरता तालीम सञ्चालन भएको हो । वित्तीय साक्षरताको महत्व आर्थिक कारोबारको निर्णय गर्ने जो कोहिलाई पनि सहयोग पु-याउँछ । विशेष गरि न्युन आर्थिक अवस्था भएका परिवारहरुको लागि यो वित्तीय साक्षरता प्रभावकारी हुन्छ । वित्तीय साक्षरताले भविष्यमा आइपर्ने वित्तीय संकटलाई कसरी व्यवस्थापन गर्ने भन्ने बारे सिकाउँछ । लक्षित समुदायमा रहेको पुँजीलाई बचतको रुपमा संकलन गरि सरल र सुलभ तरिकाले वित्तीय सेवा प्रदान गरि सदस्यहरुको उच्चमशिलता विकास गर्दै स्वरोजगार सृजना गरेको छ । यस आ.व.०७९/०८० मा दाङ जिल्लाको ४९ स्थानमा तालीम संचालन गरि जम्मा १३५१ जना सदस्यहरुलाई सहभागी गराईएको छ ।

तालिकामा यसरी प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र. सं.	मिति	स्थान	समन्वय	जनजाती	दलित	अन्य	जम्मा सहभागी
----------	------	-------	--------	--------	------	------	--------------

१	२०७९।४।९	राप्ती गा.पा.७ भानपुर	भालुवाड शाखा	४८	—	—	४८ जना
२	२०७९।४।१८	राप्ती गा.पा.७ पैसठी नम्बर	भालुवाड शाखा	२९	—	—	२९ जना
३	२०७९।८।८	लमही २ दोरही	लमही शाखा	१७	—	१	१८ जना
४	२०७९।८।२२	लमही ३ टिकलीगढ	लमही शाखा	१८	—	—	१८ जना
५	२०७९।८।२३	घोराही १६ बयरबटुवा	घोराही शाखा	२०	—	—	२० जना
६	२०७९।९।५	तुलसीपुर ७ खर्चवा	तुलसीपुर ए शाखा	१९	२	१	२१ जना
७	२०७९।९।८	तुलसीपुर ८ टिकरी	तुलसीपुर ए शाखा	४	७	१६	२७ जना
८	२०७९।९।१४	तुलसीपुर ११ बेलगजेरी	तुलसीपुर ए शाखा	२०	—	—	२० जना
९	२०७९।९।१७	तुलसीपुर १० पडढा	तुलसीपुर ए शाखा	२१	—	—	२१ जना
१०	२०७९।९।२०	घोराही १० डोकेना	नारायणपुर शाखा	—	—	—	२१ जना
११	२०७९।९।२५	तुलसीपुर ८ अस्वारा	तुलसीपुर बी शाखा	१८	—	१	१९ जना
१२	२०७९।१०।१३	तुलसीपुर ४ हलवार	तुलसीपुर बी शाखा	१६	—	२	१८ जना
१३	२०७९।१०।१६	घोराही १७ घनिबगीया	घोराही शाखा	२७	—	—	२७ जना
१४	२०७९।१०।२०	घोराही १७ क्वाडी	घोराही शाखा	२९	—	—	२९ जना
१५	२०७९।१०।२२	घोराही १६ भंगवा	घोराही शाखा	१२	४	१	१७ जना
१६	२०७९।११।३	राप्ती ४ मभनीगढ	भालुवाड शाखा	४	—	१५	१९ जना
१७	२०७९।११।११	घोराही १६ सर्ग	घोराही शाखा	२५	—	—	२५ जना
१८	२०७९।११।१४	घोराही ७ सिसहनिया	घोराही शाखा	४६	—	—	४६ जना
१९	२०७९।११।१६	दगिशरण ४ मौली	तुलसीपुर ए शाखा	२५	—	१	२४ जना
२०	२०७९।११।१७	घोराही १४ भेगौरा	घोराही शाखा	३०	—	—	३० जना
२१	२०७९।११।१८	दगिशरण ४ वैवाड	तुलसीपुर शाखा	४२	—	५	४७ जना
२२	२०७९।११।१९	घोराही १६ मधै	घोराही शाखा	२२	—	—	२२ जना
२३	२०७९।११।२५	राप्ती गाँ.पा.८ पिपरी	भालुवाड शाखा	६६	—	२	६८ जना
२४	२०७९।१२।३	लमही २ रन्यापुर	लमही शाखा	४९	—	—	४९ जना
२५	२०७९।१२।५	लमही ४ भैसकोर्मा	लमही शाखा	५०	—	—	५० जना
२६	२०७९।१२।८	लमही ३ टिकलीगढ	लमही शाखा	५४	—	—	५४ जना
२७	२०७९।१२।९	घोराही ५ धर्ना	घोराही शाखा	८	९	—	१७ जना
२८	२०७९।१२।१२	राप्ती ७ सिसहनिया	लमही शाखा	२८	—	—	२८ जना
२९	२०७९।१२।१३	घोराही ५ जनकपुर	नारायणपुर शाखा	—	२१	८	२९ जना
३०	२०७९।१२।२३	लमही १ सुनडकरी	लमही शाखा	२५	१	—	२६ जना
३१	२०७९।१२।२६	लमही ३ फल्कापुर	लमही शाखा	—	—	१६	१६ जना
३२	२०८०।१।५	घोराही ७ सुक्वारी	घोराही शाखा	१३	—	—	१३ जना
३३	२०८०।१।१३	घोराही ४ डाडागाँउ	घोराही शाखा	१५	१	३	१९ जना
३४	२०८०।१।१५	घोराही १६ तेरौटे	घोराही शाखा	२३	—	—	२३ जना
३५	२०८०।१।१७	लमही ६ खैरी	लमही शाखा	१९	—	—	१९ जना
३६	२०८०।१।२४	घोराही २ निमुरिया	घोराही शाखा	२२	—	—	२२ जना

३७	२०८०११२५	घोराही १७ गुलरीया	घोराही शाखा	१८	-	-	१८ जना
३८	२०८०११२७	घोराही १८ गिठेपानी	घोराही शाखा	१५	-	-	१५ वना
३९	२०८०११३१	तुलसीपुर १५ पहरुवा	नारायणपुर शाखा	४९	-	-	४९ जना
४०	२०८०१२१७	तुलसीपुर १५ कोठरी	घोराही शाखा	११	१	३	१५ जना
४०	२०८०१२१७	तुलसीपुर १७ भिगौ	नारायणपुर शाखा	६	३	९	१८ जना
४१	२०८०१२२१	तुलसीपुर १५ बेलडाँडा	नारायणपुर शाखा	२७	१	७	३५ जना
४२	२०८०१२२२	सितगंगा नगर पालिका वडा नं ८ तिन खन्डे		२४	-	-	२४ जना
४३	२०८०१२२५	घोराही १० जलौरा शाखा	नारायणपुर शाखा	१५	-	-	१५ जना
४४	२०८०१२२६	घोराही १२ बेलन्य	नारायणपुर शाखा	२१	३	६	३० जना
४५	२०८०१२२९	गढवा ७ लक्ष्मणपुर	गढवा शाखा	२१	४	८	३३ जना
४६	२०८०१२३०	घोराही ९ अस्परी	नारायणपुर शाखा	१३	४	१	१८ जना
४७	२०८०१२३२	गढवा ३ गोबरडिया	गढवा शाखा	३०	-	-	३० जना
४८	२०८०१३१४	घोराही ११ भुम्केटारी	नारायणपुर शाखा	३२	१	१	३४ जना
४९	२०८०१३१०	तुलसीपुर ६ गोलौरा	तुलसीपुर ए शाखा	३	६	८	१७ जना

७. हाम्रो सिकाई केन्द्र

पृष्ठभूमि :

घोराही उपमहानगरपालिका वडा नम्बर १६ स्यानि अम्बापुरमा रहेको मुक्त कमैया शिविरमा भण्डै ५५ घरधुरी रहेको छ । दैनिक ज्याला मजदुरी, कृषि उद्यम वा साना तथा मझौला ब्यावसाय संचालन गरेर यहाँका बासिन्दाहरुले गुजारा चलाउदै आएका छन् । परम्पराका नाममा वर्षौदेखि पिडा खेप्दै आएका यस समुदायको पुर्नउत्थान र शसक्तीकरणका लागि अहिलेको महत्वपूर्ण आवश्यकता भनेको यस क्षेत्रमा रहेका कलिला बालबालिकाहरुलाई पढाउनु नै हो । जबसम्म व्यक्ति सचेत र शिक्षित हुदैन् तबसम्म माथि उठ्न सक्दैन्

तर्सथ यस समुदायलाई माथि उठाउनका लागि कलिला बालबालिकाहरुको शिक्षामा जोड दिन अति आवश्यक रहेको छ ।

अहिले यस शिविरमा माध्यामिक तहमा अध्ययन गरिरहेका भण्डै ५०जना साना बालबालिकाहरु छन् भने उच्च तहमा १०जना बालबालिकाहरुले अध्ययन गर्दै आएका छन् । उनै बालबालिकाहरुको शिक्षामा सहयोग गर्ने हेतुले यस ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र दाङले आर्थिक वर्ष २०७९साल साउन १६ गते देखि हाम्रो सिकाई केन्द्र कक्षा संचालन गरेको हो । यस बहुकक्षा शिक्षण सिकाई केन्द्रमा भण्डै ३९ जना बालबालिकाहरुले अध्ययन गर्ने सुनौलो-अबसर पाएका छन् ।

त्यस समुदायमा ईन्जिनियरीङ अध्ययन गर्दै गरेका १जना युवाले आशिक रुपमा भएपनि अध्यापन गराउने अवसर प्राप्त गरेका छन् । हाम्रो सिकाई केन्द्र (OLC Class) संचालनले मुक्त कमैया शिविर क्षेत्रका बालबालिकाहरु शिक्षाको पहुँचबाट लाभान्वित भएका छन् । बदलिदो समय र परिवेश अनुसार यस क्षेत्रका बालबालिकाहरुको शिक्षाको गुणस्तरमा बृद्धि ल्याउनु र बालबालिकाहरुलाई सहि बाटो देखाई एउटा समृद्ध तथा सकारात्मक समाजको निर्माण गर्नु यस कक्षाको महत्वपूर्ण भुमिका रहेको छ ।

हाम्रो सिकाई कक्षामा अध्ययनरत बालबालिकाहरुको विवरण :

महिना	विद्यार्थी संख्या	छात्रा	छात्र	ब्राह्मण	क्षेत्रि	जनजाति	दलित	अन्य
पौष	३९ जना	१९	१८	०	४	३१	२	१

८. महिनावारी कप वितरण कार्यक्रम

ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र दाङले महिला स्वास्थ्यको सवाल, आत्मनिर्भरता र महिला शसक्तीकरणको कडीमा महिनावारी कहिल्यै बाधक नबनोस भनेरै संस्थाले वर्षेनी प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी तालिम सहित विभिन्न जिल्लामा पुगेर महिनावारी कप वितरण गर्दै आएको छ । यसै क्रममा ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र दाङको आयोजना तथा सिपी नेपाल (Creating Possibilities Nepal) को समन्वयमा बर्दिया जिल्लाको गुलरियामा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी अभिमुखीकरण तथा निशुल्क महिनावारी कप वितरण कार्यक्रम मिति २०७९ साल माघ १० गतेका दिन सम्पन्न भएको छ । आत्मनिर्भर

लघुवित्त वित्तिय संस्था लिमिटेड गुलरिया शाखामा आवद्ध ४८जना महिला सदस्यहरुलाई प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी अभिमुखीकरण सहित निशुल्क महिनावारी कप वितरण गरिएको हो । महिलाहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्नमा महिनावारी भन्फटिलो र बाधक नबनोस्, महिनावारी हुनु हरेक महिलाहरुका लागी गर्वको विषय हो भनेर सकारात्मक कुरा सिकाउनुका साथै सेनेटरी प्याडमा हुने खर्च रकमको बचत गरी महिनावारी कप प्रयोग गर्न

ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र, घोराही दाङ

सिकाउन र प्रजनन स्वास्थ्य बारे सचेतना जगाउने उद्देश्यले कार्यक्रमको आयोजना गरिएको हो ।

ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र दाङका संस्थापक अध्यक्ष श्री आसमानी चौधरीको अध्यक्षता एवं कर्मठ सामाजिक उद्यमी महिला सहकारी संस्था लि.का अध्यक्ष श्री देविमाया थापाको प्रमुख आतिथ्यमा

महिलाको समस्या तथा प्रजनन स्वास्थ्यका विषयमा कार्यक्रममा खुलेर छलफल गरेपछी महिनावारी कप बितरण गरिएको हो । कार्यक्रममा बोल्दै महिनावारी कप प्रयोगकर्ता तथा सुनिता ट्रष्ट फाउण्डेसनका सहजकर्ता कमला शर्माले महिलाहरु मात्रै नभएर प्रजनन स्वास्थ्यका सवालमा घरपरिवार नै संबेदनशिल बनिदिनुपर्छ र सहयोग पनि गर्नुपर्ने बताउदै कपलाई प्रयोग गर्ने तरिका र यसको फाईदाको बारेमा समेत जानकारी गराउनुभएको थियो । कार्यक्रममा उपस्थित सहभागीहरुले आफुले सुन्दै नसुनेको कुरामा संस्थाले महिलाहरुको स्वास्थ्यलाई जोडेर फाईदा पुग्ने कामको बारेमा जानकारी गराएकोमा अत्यन्त खुसी व्यक्त गर्दै संस्थालाई धन्यवाद समेत दिएका थिए ।

यसैबिच संस्थाले आफ्नो २८औं वार्षिकोत्सव तथा वार्षिक साधारणसभाको पूर्व सन्ध्यामा ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र दाङ र आत्मनिर्भर लघुवित्त बित्तिय संस्था लि. मा आवद्ध ४२ जना महिला कर्मचारीहरुलाई निशुल्क महिनावारी कप बितरण गरेको थियो । संस्थाका अध्यक्ष श्री आसमानी चौधरीको अध्यक्षता र आत्मनिर्भर लघुवित्त बित्तिय संस्था लिमिटेडका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत श्री सोगतवीर चौधरीको प्रमुख आतिथ्यमा सम्पन्न भएको निशुल्क महिनावारी कप बितरण कार्यक्रममा कामकाजी महिलाहरुको लागि सहजता सँगै स्वास्थ्यका दृष्टिकोणले पनि निककै फलदायि रहने भन्दै कपलाई प्रयोग गर्ने तरिका र फाईदाहरुका बारेमा सुनिता ट्रष्ट फाउण्डेसनका सहजकर्ता कमला शर्माले सहजीकरण गर्नुभएको थियो । प्रतिस्पर्धाको यो युगमा हरेक कुरामा लैडिगक समानतालाई महत्व दिदै आफ्नो संस्थामा कार्यरत महिला कर्मचारीहरुका लागि ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्रले सदैव मातृत्वको भुमिका निर्वाह गरेकोमा कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि श्री सोगतवीर चौधरीले संस्थालाई धन्यवाद दिनुभएको थियो । महिलाहरुको सशक्तिकरणका लागि आफुहरुले संस्थावाट सदैव काम गरिरहने भन्दै उपस्थित सबैलाई धन्यवाद सहित कार्यक्रमको समापन संस्थाका अध्यक्ष श्री आसमानी चौधरीले गर्नुभएको थियो ।

६. सिकलसेल एनिमिया चेकजाँच शिविर कार्यक्रम

९.१ पृष्ठभुमि :

सिकलसेल रोग विशेष गरेर थारु जतिमा देखिने रोग हो । रगतमा हसिया आकारको रक्तकोष देखिने भएकोले यसलाई सिकलसेल एनिमिया भनिएको हो । यो बंशानुगत बाट सर्ने रोग हो । थारु जातीको बाहुल्यता रहेको दाङ जिल्ला लगायत बाँके, बर्दिया, कैलाली र कन्चनपुर जिल्लाका थारु समुदायमा सिकलसेल एनिमिया रोग देखा पर्दै आएको छ । सिकलसेल

भए नभएको पुष्टि गर्न रगत परिक्षण गर्नुपर्ने तर रगत परीक्षण गर्न हेमोग्लोविन इलेक्ट्रोफोरेसिस उपकरण नभएका कारण घोराही उपमहानगरपालिकाका विरामीहरु रगत परिक्षण गर्न समस्या भेल्लै आएका छन । साथै सिकलसेल एनिमिया समय मै पहिचान हुन नसक्दा सिकलसेल प्रभावित व्यक्तिहरुको अकालमै मृत्यु भएको छ भने कतिपयलाई असहाय भएर जिवनयापन गरिरहेको स्थिति छ । सिकलसेल पीडितलाई सरकारले एक लाख रुपैयाँ बराबरको निःशुल्क उपचारको व्यवस्था गरेको छ । उपचारमा सरकारी सहयोगले केही राहत भए पनि सिकलसेलबारे राम्रो ज्ञान तथा सचेतना नभएको कारणले सिकलसेल प्रभावितहरु धेरै पैसा खर्च गर्नुपर्ने अवस्था रहेको देखिन्छ । यसर्थ थारु समुदाय लगायत अन्य समुदायहरुमा देखा परिरहेको सिकलसेल एनिमियाबाट बच्न र बचाउनका लागि ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्रले सिकलसेल सम्बन्धि शिविर संचालन गर्दै आइरहेको छ ।

१.२ सरोकारवाला निकायसंग समन्वयात्मक बैठक :

सिकलसेल एनिमिया सम्बन्धि कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउन विभिन्न सरोकारवाला निकायहरु संग मिति २०८० जेष्ठ १८ गते समन्वयात्मक बैठक सम्पन्न भयो । समन्वय बैठकमा घोराही उपमहानगरपालिका, घोराही उपमहानगरपालिका वडा नं १० को कार्यालय, राप्ती स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य चौकी नारायणपुर, थारु कल्याणकारिणी र संचार माध्यम लगायतको उपस्थिति रहेको थियो । सरोकारवाला निकायसंग बसेको बैठक बाट शिविर संचालनका लागि मिति र स्थान तय गरिएको थियो भने समुदायमा सिकलसेल रोगबारे जनचेतना र सबै नागरिकलाई चेकजाँच गर्न प्रचारप्रसार गर्नेबारे छलफल गरिएको थियो ।

१.३ सिकलसेल एनिमिया सम्बन्धि अभिमुखीकरण :

मिति २०८० जेष्ठ २७ र २८ गते जनप्रतिनिधि, टोलविकास अध्यक्ष, शिक्षक, अगुवा, महटवा, धामी भ्राकी, महिला स्वयम सेविका र आमा समुहका प्रतिनिधिहरुलाई १/१ दिनको सिकलसेल एनिमिया सम्बन्धि अभिमुखीकरण संचालन गरिएको थियो । अभिमुखीकरणमा सिकलसेल एनिमिया के हो ? यो कसरी सर्दछ ? यसबाट बच्ने उपायहरु के के हुन् , सिकलसेलको अवस्था, सिकलसेल रोगका लक्षण के के हुन्, लक्षण अनुसारको उपचार र रोगीलाई दिइने सल्लाह सुभाब लगायतका विषयमा सहजीकरण गरिएको थियो । अभिमुखीकरणमा सिकलसेल

रोग लागेका ब्यक्तिलाई हातखुटाको जोर्नी दुख्ने , पटक पटक जण्डिस देखिने, बच्चाहरुमा रुघाखोकी, मेनिन्जाइटिस र हेपटाइटिस देखिने, सास फेर्न गाह्रो हुने, छाती दुख्ने र पक्षघात हुने लगायतका लक्षणहरु देखिने जानकारी गरिएको थियो । रोगको लक्षण अनुसारको उपचार गर्नका लागि विरामीले रगत चढाउने, दुखाइ ठिक पार्ने औषधिको प्रयोग गर्ने, हायड्रोक्सियुरिया र फोलिक एसिड प्रयोग गर्न सकिने साथै विरामीले नियमित ब्यायम गर्ने, पोषिलो खानेकुरा खाने, नियमित स्वास्थ्य परिक्षण

गर्ने र प्रसस्त मात्रामा पानी पिउने लगायतको विषयमा सहजिकरण गरिएको थियो । दुई दिन सम्म संचालन भएको अभिमुखीकरणमा जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयका प्रमुख डम्मर कुँवर र ल्याब टेक्निसियन देबिलाल डाँगीले सहजिकरण गर्नुभएको थियो ।

सिकलसेल परिक्षण गरि रिपोर्ट पोजेटिभ देखिएका विरामीहरुको लागि परिचय पत्र उपलब्ध गराउन र आगामी प्रकृयाहरु अधि बढाउन घोराही उपमहानगर पालिका तथा सम्बन्धित निकायहरूसंग समन्वय र सहकार्य गर्नेछ । साथै समुदायमा सिकलसेलबारे डर, त्रास र समाजमा प्रतिष्ठा गुमाउनु पर्छ भन्ने भ्रममा रहेका सिकलसेल प्रभावितहरुलाई मनोसामाजिक परामर्शको ब्यवस्था मिलाउने संस्थाको योजना रहेको छ ।

९.४ सिकलसेल सम्बन्धि शिविर संचालन

ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्रको आयोजना, घोराही उपमहानगरपालिका १० को समन्वय र अमेरिकन लाईफ इन्स्योरेन्स कम्पनी (मेटलाईफ नेपाल) को सहयोगमा सिकलसेल एनिमिया सम्बन्धि शिविर घोराही १० नारायणपुरमा सम्पन्न भयो । केन्द्रका संस्थापक अध्यक्ष श्री आसमानी चौधरीको अध्यक्षतामा तथा घोराही उपमहानगरपालिकाका नगर प्रमुख श्री नरुलाल चौधरीको प्रमुख आतिथ्यता र अमेरिकन मेट लाइफ इन्स्योरेन्सका श्री अरुण बस्नेतको विशिष्ट आतिथ्यतामा सिकलसेल एनिमिया चेकजाँज लाई सहज बनाउन र रोग पहिचान गरि समयमै उपचारको ब्यवस्थापन गर्ने उद्देश्यले २०८० अषाढ २ गते निशुल्क शिविरको आयोजना गरिएको थियो।

शिविरमा ४१२ जनाको रगत स्क्रिनिङ गरिएको थियो । जस मध्ये ४१ जनामा सिकलसेल एनिमिया पोजेटिभ देखियो । पोजेटिभ देखिएका मध्ये ३७ जना महिला र ४ जना पुरुष रहेकाछन । शिविरको उदघाटन गर्दै घोराही उपमहानगरपालिकाका नगरप्रमुख श्री नरुलाल चौधरीले सामाजिक तथा आर्थिक विकासका लागि सबै नागरिक स्वस्थ हुन जरुरी रहेको भनाई राख्दै अन्य सरुवा रोग जस्तै सिकलसेल रोगको उपचारमा ब्यवस्थापन हुन नसक्दा धेरै मानिसहरु अकालमै ज्यान गुमाउनु पर्ने अवस्था रहेकोले रोग पहिचान गरि उपचारमा ढिलो नगर्न सबैमा अनुरोध गर्नुभएको थियो । शिविर परिक्षणबाट सिकलसेलको अवस्था स्पष्ट भएपछि, घोराही उपमहानगरपालिकाले आगामी वर्षको नीती तथा कार्यक्रममा सिकलसेल रोग जाँचको मेसिन खरिदको लागि बजेट ब्यवस्थापन

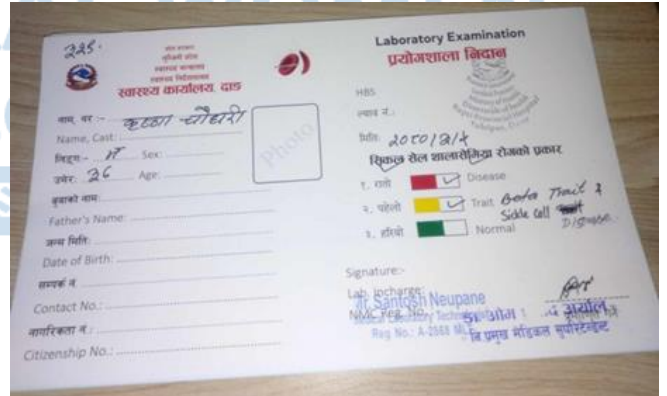
गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नुभयो । संस्थाका संस्थापक अध्यक्ष श्री आसमानी चौधरीले शिविरलाई पूर्णता दिनका लागि सिकलसेल विरामीको नतिजा अनुसार आगामी प्रकृयाहरु : परामर्श तथा उपचारको ब्यवस्थापन गर्ने जानकारी दिदै यो रोग न्युनिकरणका लागि नेपाल सरकार , स्वास्थ्य संस्था र

संघसंस्थाहरुले सिकलसेल विरामीका लागि दिर्घकालिन कार्यक्रमहरु संचालन गरि विरामीलाई पुनस्थापन गर्नुपर्ने आवश्यक रहेको बताउनुभयो । उदघाटन कार्यक्रममा बोल्ने बक्ताहरुले सिकलसेल रोगको समयमै पहिचान गरि उपचार गर्न नसकेमा भविष्यमा सबै समुदायमा ठूलो समस्या ल्याउन सक्ने भनाइ राख्दै यस रोग निदानका लागि घोराही उपमहानगरपालिकाले निश्चित कार्यविधि बनाएर सिकलसेल विरामीका लागि दिर्घकालिन कार्यक्रमहरु संचालन गर्नुपर्ने कुरामा जोड दिनुभएको थियो । प्रयाप्त स्वास्थ्य प्राविधिक , आवश्यक मेडिकल सामग्री, इमर्जेन्सि वार्ड र स्वयंसेवकहरुको व्यवस्थापन गरि सिकलसेल शिविर भव्य र सभ्यताका साथ सम्पन्न भएको थियो ।

क्र.स	जाँच गर्ने सहभागी संख्या	महिला/पुरुष		पोजेटिभ	महिला/पुरुष	
१	४१२	३३७	८३	४१	३७	४
जातजाति						
	जनजाती	बाहुन / क्षेत्री	दलित	अन्य	कैफियत	
२	२७३	४२	९७	०		

९.५ सिकलसेल परिक्षणको नतिजा

सिकलसेल एनिमिया परिक्षण जिल्लास्तरको सबै स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध नभएको हुँदा गरिब तथा सीमान्तकृत वर्गका लागि यो समस्या भनभन बढ्दै गैरहेको अवस्था छ । जसले गर्दा समयमै रोग पहिचान हुन नसकेको र उपचार नपाएर अकालमै मृत्यू हुने समस्या देखा परेको छ । त्यसैले थारु समुदाय लगायत अन्य समुदायका मानिसहरुलाई पनि चेकजाँच गरेर यस रोगको समयमै उपचारको व्यवस्था मिलाउने उद्देश्यले ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्रले सिकलसेल सम्बन्धि निशुल्क शिविरको आयोजना घोराही उपमहानगरपालिका १० नं वडामा सम्पन्न गर्‍यो । उक्त शिविरमा ४१२ जनाले सिकलसेल एनिमिया परिक्षण गरेका थिए । जसअनुसार ४ जनामा सिकलसेल रोग ३७ जनालाई सिकलसेल बाहक र ६ जनालाई थालासेमिया बाहक देखा परेको छ । प्रतिवेदनको नतिजा अनुसार समुदायमा सिकलसेल एनिमिया रोग लागेका मानिसहरु अझैपनि धेरै संख्यामा छन् भन्ने यस प्रतिवेदनले देखाएको छ ।

९.६ सिकलसेल सम्बन्धि मनोसामाजिक परामर्श

सिकलसेल एनिमिया रोगबाट प्रभावितलाई समाजमा मान सम्मान तथा उनीहरुलाई हेर्न दृष्टिकोणहरु नकारात्मक रहेको अवस्था छ । साथै सिकलसेल एनिमिया रोगलाई थारु समुदायको रोग हो भन्ने भ्रम फैलाईएकोले यी विभिन्न सामाजिक कु विचारहरुलाई सकारात्मक पथमा ल्याउन र स्वच्छ समाजको निर्माण गर्न समुदायमा जनचेतनामुलक कार्यक्रमको आवश्यकता रहेकोले सिकलसेल एनिमिया के हो ? यो कसरी सर्दछ ? यसबाट बच्ने उपायहरु के के हुन् भन्ने

विषयमा सचेत बनाउन सिकलसेल एनिमिया परिक्षण पछि पोजेटिभ देखिएका ४१ जनालाई एक दिने मनोसामाजिक परामर्श कार्यक्रमको आयोजना गरिएको थियो । ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्रका संस्थापक अध्यक्ष श्री आसमानी चौधरीको अध्यक्षता र घोराही उपमहानगरपालिका वार्ड नं १० का वडा अध्यक्ष श्री दिपक पाण्डेको प्रमुख आतिथ्यतामा सम्पन्न भएको परामर्श कार्यक्रममा बोल्ने बक्ताहरुले रोग पहिचान भइसकेका ब्यक्तिले उपचार तथा खानपानमा ध्यान दिन जरुरी रहेको बताउदै यो रोग चेकजाँच गरि सिकलसेलबारे समुदायमा सचेतना फैलाउन आवश्यक रहेको बताउनुभयो । सिकलसेल प्रभावितहरुको आत्मबल बढाउन र उनीहरुलाई स्वरोजगार बनाउन जिविकोपार्जन, शिक्षा र स्वास्थ्य सम्बन्धि कार्यक्रममा जोडेर लैजाने योजना रहेको संस्थाका संस्थापक अध्यक्ष श्री आसमानी चौधरीले बताउनुभयो । कार्यक्रममा सिकलसेल रोगबारे जानकारी संगै थालासेमिया रोग र बाहकबारे सहजिकरण गरिएको थियो । सहजिकरण पछि सिकलसेल रोग र बाहक पहिचान भएका ब्यक्तिलाई समुह विभाजन गरि परामर्श गरिएको थियो । परामर्श सेवा जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयका ल्याब टेक्निसियन उज्ज्वल पौडेल र स्वास्थ्य पबर्द्धन केन्द्र नारायणपुरका इन्चार्ज डिल्लीराज आचार्यले गर्नुभएको थियो । दाङ्गको प्रत्येक पालिकामा रोग परिक्षण गर्ने मेसिन उपलब्ध गरि विरामीहरुको लागि स्वास्थ्य, शिक्षा र जिविकोपार्जन सम्बन्धि दिर्घकालिन कार्यक्रम संचालन गर्न नीति तथा कार्यक्रम बनाउन आवश्यक देखिन्छ ।

१०. समाचार लिंक

- 1 <https://www.facebook.com/watch/?v=277175784973137>
- 2 <https://www.himalkhabar.com/news/136478?fbclid=IwAR1-DpdIYXfuFmVtRwtxPXP4eYILC8CQBqGtXlg6r6ZAQwu8E4ayg5CJ5mc>
- 3 https://agrasankhabar.com/2023/06/5092/?fbclid=IwAR3p2C6vyh39mzjSh_CohDJlZAHqbLytipK8uEKAgOy8SHfMHyWvI0hX2Ps
- 5 <https://fb.watch/ley4lOUl55/?mibextid=v7YzmG>
- 6 https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid0HNrvAGzdd1ERdJVU2KFLtiTRdFExCVCNCFDwfUxHAtA3UG4za2V1v6Ndv8J3QBkRI&id=100027219873495&mibextid=Nif5oz

डोकोबाट सटरमा सरेकी विष्णुमाया

दुबो शरिर, खिसिकको मिठो हाँसो, पसलमा बस्दा सामान विक्री गर्न भ्याई नभ्याई छ, पालो दिने कोहि छैन तर पनि विष्णुमाया घोराहिलाई आफ्नो काम गर्ने भनेपछि निकै आनन्द लाग्छ । घोराही १५ विद्युत कार्यालय अगाडी फलफूल व्यवसाय गर्दै आएकी विष्णुमायालाई कामले बाँच्न सिकायो, कामले नै घरपरिवारमा सम्मान दिलायो त्यहि भएर काम गर्दा विष्णुमायालाई थकाई लाग्दैन बरु पसलमा भिडभाड नहुदा तनाव बढ्छ । "संघर्षमा बितेको जिवन संघर्षमै बित्ने रहेछ, माईती छुदा पनि आफ्नो पाखुरा खियाउने पथ्याँ अहिले पनि आफ्नो दुःख कहि गएको छैन" विष्णुमायाले सुक्केरा हाल्दै सुनाउनुभयो ।

घोराही १६ रावतगाँउ निवासी विष्णुमायाको विगत निकै कष्टकर थियो, विरामी हुदा समेत औषधी उपचार गर्ने पैसा हुँदैन थियो, छरछिमेक संग सरसापटी माग्दा समाजले पत्याउदैन थियो । बेरोजगार श्रीमान् बुढा सासु ससुरा, पढ्ने छोरा, पैसा आउने ठाँउ कुनै थिएन, गुजारा चलाउन निकै गाह्रो थियो । समय बित्दै जाँदा १२ कक्षा सम्म पढेकी विष्णुमायाले सहकारीमा पैसा उठाउने काम पाउनुभयो, महिनाभरी काम गर्दा, १५ हजार रुपैया आउँथ्यो, त्यो पैसाले घरको खर्च थान्ने गाह्रो हुन्थ्यो । यो काम गर्दै गर्दा विष्णुमायालाई आफ्नो काम गर्न पाए हुन्थ्यो भन्ने मनमा लागिरेहन्थ्यो । विष्णुमायाको आमाजु दिदि लघुवित्त समूहमा बस्नु भएको रहेछ त्यो बाहा पाएपछि विष्णुमायाले पनि समूहमा बस्ने इच्छा व्यक्त गर्नुभयो तर घरपरिवारले यो कुरामा सहमती दिएन तर विष्णुमायाको आत्मनिर्भर बन्ने इच्छा थियो त्यसैले घरपरिवारलाई थाहै नदिएर वि.स. २०७१ सालमा ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्रले निर्माण गरेको प्रगती महिला उत्थान केन्द्र समूहमा विष्णुमाया आवड हुनुभयो । गाँउघरमा पैसा सापटी माग्दा आनाकानी गर्थे तर समूहमा बसेपछि पहिलो पटक विना थितो ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्रले १५ हजार रुपैया कर्जा पाउनुभयो यो देखेर विष्णुमाया निकै खुसी हुनुभयो अनि १५ हजार रुपैयाले डोको भरी फलफूल बोकेर विक्री गर्न थाल्नुभयो ।

डोको बाट शुरु गरेको फलफूल ब्यापार कहिले मकै पोल्ने, कहिले तरकारी विक्री गर्ने कहिले बढाम भुटेर विक्री गर्ने अर्थात सिजनमा जे भेटिन्छ त्यसै कुराको ब्यापार गर्न थाल्नुभयो,

ब्यापार ले पैसा बढाउदै लग्यो, अनि विष्णुमायाको आत्मविश्वास पनि बढ्दै गयो, मासिक १५ हजार रुपैया भाडा तिरेर विष्णुमायाको फलफूल पसल अहिले सटरमा सरेको छ । मासिक रुपमा १५ लाखसम्मको कारोबार गर्ने बताएकी विष्णुमायाले सम्पूर्ण खर्च कटाएर मासिक ४० देखि ५० हजार रुपैया सम्म आम्दानी गर्ने बताउनुभयो । विष्णुमायाले बेरोजगार श्रीमानलाई लघुवित्त वाट २ लाख ५० हजार कर्जा वैदेशिक रोजगारमा पठाउनुभयो । विदेशिएका श्रीमानले बिदेश जाँदा लागेको खर्च बाहेक १ रुपैया बढी पैसा पठाउनु नै भएन, आजभौली त फोन कन्ट्याक्ट पनि गर्नुहुँदैन तरपनि विष्णुमायाले तिने श्रीमानका बुवा आमालाई स्याहँदै जिन्गी बाँचि रहनुभएको छ । २०६८ सालमा भागेर विवाह गरेकी विष्णुमायाको दुख अझैपनी संघर्षमै बितेको छ । पसलको आम्दानीले नै विष्णुमायाले घोराहीमा घडेरी किन्नुभएको छ, ६कक्षामा पढ्ने छोराको खर्च, सासु ससुराहरुको औषधी उपचार, चाडपर्व, पाहुना धान्ने सबै त्यहि पसल बाट नै चलाउदै आएको बताउनुभयो । लघुवित्त वाट लिएको कर्जाको सहि सदुपयोग गर्न जान्नुपर्छ अनि बल सफल भईन्छ तर आजभौली कुरै नबुझेर लघुवित्तका विरुद्ध आन्दोलन गरेको देखा आफूलाई दिक्क लागेको विष्णुमायाले बताउनुभयो । एकदिन घोराही बजारकै टुलो सफल महिला फलफूल ब्यापारी बनेर आफ्नो नाम चिनाउने सपना रहेको विष्णुमायाले बताउनुभयो ।

धनरूपीलाई धन दिने तरकारी खेती

सासु ससुराले गर्दै आएको पैसा लाई अगालेर आफ्नो गुजारा चलाउँदै आएका धनरूपी पुन मगरलाई अरु पैसा गर्नलाई न त रहर नै जाग्यो न त उनको पढाई नै थियो, तर बि.ए. पास गरेका उनका श्रीमानले समेत आफ्नै काम गर्न भन्दै जागिर खान मन गरेनन्। घोराही उपमहानगरपालिका वार्ड नम्बर १३ तुरुन्तरपुरमा बसोबास गर्दै आएका धनरूपीले मौसमी तथा बेमौसमी तरकारी उत्पादन गरेर आफ्नो घरव्यवहार चलाउँदै आएका छन्।

एक छोरा र छोरीको बिहे गर्दिसकेकी धनरूपीले कान्छो छोराको पढाई लेखाईको खर्च, घरको चाँजोपाजो यही तरकारी खेती बाट मिलाउँदै आउनुभएको छ। आफूले नपढेकै कारण अरु केही पैसा गर्न नसकेको बताउने धनरूपीलाई तरकारी खेतीका लागि नयाँ प्रविधियुक्त तालिमहरू लिन पाए अरु धेरै उत्पादन हुन्थ्यो कि भन्ने लाग्छ। शुरुका दिनमा सासूससुराले गर्दै आएको पैसा भनेर शुरुवात गरेतापनि अहिले आयस्रोतको माध्यम तरकारी खेती हो। धनरूपी आजभन्दा १२ वर्ष अगाडि ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र दाङले गठन गरेको नयाँ नविकरण महिला उत्थान केन्द्रको समूहमा सदस्य बन्नुभयो। समूहमा सदस्य बनेपछि घर खर्च तरकारी खेती गर्नका लागि भनेर सानो कर्जाहरू चलाउनुभयो तत्पश्चात समूहका सदस्यहरू भान्ने, छोड्ने गर्न थालेपछि धनरूपीले पनि समूह छोडेनुभयो। समूह छोडेपछि कारोबार मिलाउन केही समस्या भयो फेरि ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र दाङले प्रवर्धन गरेको आत्मनिर्भर लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेडको समूहमा धनरूपी आवद्ध हुनुभयो, अहिले समूहमा बसेको ४ वर्ष पुग्यो। समूहमा आवद्ध भएपछि धनरूपीले प्लाखको धितो कर्जा २ पटक चलाइ सक्नुभएको छ।

अहिले आएर धनरूपीलाई महिलाहरू समूहमा आवद्ध भयो भने आत्मनिर्भर बन्दै जाने, पैसा बचत गर्ने र बचत गर्नलाई कमाउन सिकने रहेछन् भन्ने लाग्छ। घरपरिवार सँगै

बसेर व्यावसायिक तरकारी खेती गर्दा राम्रो पनि छ केही चुनौती पनि छ किनकि तरकारीले भने जस्तो बजारमाउ नपाउदा र लकडाउनको समयमा तरकारी व्यवसायबाट घाटा व्यहर्नुपर्ने धनरूपीलाई यो पैसा छोड्न मन थियो तर ताजा र अर्यानी तरकारी खेती भनेपछि फेरि यस्तो माग बढ्न थाल्यो त्यसै पनि हामी नेपालीहरूको लागि बाँच्ने आधार भनेकै यही कृषी पैसा रहेछ, यसैलाई मलजल गरेर अगाडि बढ्ने धोको रहेको धनरूपीले बताउनुभयो। सम्पूर्ण खर्च कटाएर वार्षिक ५ लाख सम्म आम्दानी गर्ने गरेको बताएकी धनरूपीले ७ कठ्ठा जग्गामा तरकारी खेती गर्दै आउनुभएको छ, घरमा केही बाख्राहरू छन्। बाख्राबाट वार्षिक एक लाखसम्म आम्दानी गर्ने गरेको धनरूपीले बताउनुभयो। आगामी दिनमा थप अरु जग्गा भाडामा लिएर बृहत रूपमा व्यावसायिक तरकारी खेती गर्ने योजना रहेको बताउनुभयो।

माईतीघर रोल्पा बताउने धनरूपीलाई समाजका अगाडि बोलन, टाठो बाठो बनाउन र बचत गर्न यही ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्रको समूहले सिकाएको बताउनुभयो। कुनै समय कर्जा भनेपछि डर लाग्थ्यो तर अहिले धनरूपीलाई कर्जा भनेपछि मिहेनत गर्न सिकाउने, केही गर्न उर्जा दिने माध्यम हो जस्तो लाग्छ। अहिले बजारमा कर्जा माफ गर्ने भन्दै आन्दोलन गर्ने जमात आएको छ, त्यो जमातले मिहेनत गर्छौ भन्नेहरूलाई विगान्न आएको हो भन्नुहुन्छ धनरूपी, अबका दिनमा संस्थाले तरकारी व्यवसाय गर्नहरूलाई नयाँ प्रविधियुक्त तालिम दिए आफूहरू निकै आमारी हुने धनरूपीले बताउनुभयो।

उद्यमशीलतामा महिलाहरू

Share 35

गोरक्ष समाचारदाता

दाङ, १० फागुन |समुन्नत र सभ्य समाजको आधारभूत पहिचान हो, लैङ्गिक समानता। नेपालमा भएका राजनीतिक आन्दोलनको निचोड २०७२ को संविधानलाई मान्ने हो भने त्यसको मुख्य विशेषता हो, लैङ्गिक समानता। जसले राज्यका हरेक तह र तप्कामा महिला नेतृत्व अनिवार्य गरेको छ। संवैधानिक अभ्यास सन्तोषजनक छैन। सरकारी, गैरसरकारी र निजी क्षेत्रमा जस्तै राजनीतिमा पनि महिला प्रतिनिधित्व अपर्याप्त छ तर पछिल्लो समयमा विभिन्न क्षेत्रमा महिलाहरू विभिन्न क्षेत्रमा जोडिँदै आफ्नो दैनिकी सहज मात्र बनाएका छैनन् आर्थिक पाटोलाई समेत बलियो बनाउँदै लगेका छन्। गोरक्षकर्मी अमरराज आचार्यले तयार पारेको रिपोर्ट।

गोरखापत्र

आयआर्जनमा जोडिँदै महिला

लुम्बिनी, खुला

बाख्रापालनका लागि निर्माण गरिएको नमुना खोर। तस्विर: लीलाधर वली

गोरखापत्र अनलाइन

शेयर गर्नुहोस:

४ साउन २०८०, बिहबार

३ महिना पहिले

ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र, घोराही दाड

११. तस्वीरहरू

ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र, घोराही दाड

